

Linžiloo kaŋ Matiyu n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Isa Almasihu taaliboo kaŋ maapoo ti Matiyu, i ga nee a se mo Lewi no ka citaaboo woo hantum. Nga goyoo man'ti kala alkaasidiyan, a n'a naŋ ka hanga Isa. Waatoo kaŋ Isa koy beenaa ra banda ga, Matiyu na Isa teegoyey hantum ka Alyahuudey bayrandi boro kaŋ ti Isa Almasihu.

Za zaman Alyahuudey ga bora kaŋ Irkoy n'a suuba kaŋ ti ngi Hallasikaa batu. Za gayyan Irkoy diyawey na Hallasikaa kaayanoo silbawey bayrandi. Matiyu citaaboo ga cebe kaŋ zanka taanaa kaŋ maapoo ti Isa kaŋ hayandi Betelehem koyraa ra ti Hallasikaa.

Matiyu ga cebe mo kaŋ Isa ti Alyahuudey kokoyoo kaŋ na Irkoy Laamaa sintin laboo ga. A na tammaasa kayfanteyan tee ka nga hinoo cebe.

Matiyu citaaboo ga Isa cawandoo zamna zamna guu:

- 1. Tondi hondoo boŋ waazoo.*
- 2. Hayey kaŋ Isa n'i har borey se kaŋ ga hima ka Irkoy Laamaa ŝennoo waazu.*
- 3. Irkoy Laamaa sirrey.*
- 4. Takaa kaŋ nda Irkoy Laamaa borey ga huna cere ra.*
- 5. Takaa kaŋ nda boro ga Irkoy Laamaa hinoo batu.*

Citaaboo woo ra ir ga dii kaŋ Isa buuyanoo nda nga tunyanoo ga cebe kaŋ a goo nda hini zunubu nda buuyan ga.

*Isa Almasihu kaagey
(Luka 3.23-38)*

¹ Isa Almasihu assiloo taarikoo ti woo. Isa man'ti kala Dawda Haamaa, Dawda mana hun kala Ibirahima ga.

² Ibirahima na Isiyaka hay. Isiyaka na Yakuba hay. Yakuba na Žuda nda nga armey hay.

³ Žuda na Peres nda Zera hay Tamar ga. Peres na Hesron hay. Hesron na Aram hay.

⁴ Aram na Aminadab hay. Aminadab na Nahišon hay. Nahišon na Salmuni hay.

⁵ Salmuni na Bowazu hay Rahab ga. Bowazu na Obed hay Rutti ga. Obed na Yišay hay.

⁶ Yišay na Dawda hay kaŋ ga kaa ka tee kokoy. Dawda na Sulaymaana hay Uri wandoo ga.

⁷ Sulaymaana na Roboham hay. Roboham na Abiya hay. Abiya na Azaf hay.

⁸ Azaf na Žozafat hay. Žozafat na Žoram hay. Žoram na Ozias hay.

⁹ Ozias na Yotam hay. Yotam na Akaz hay. Akaz na Ezekiyas hay.

¹⁰ Ezekiyas na Manase hay. Manase na Amon hay. Amon na Žosiyas hay.

¹¹ Žosiyas na Žožakin nda nga armey hay Babilon koyyanoo waati.

¹² Babilon koyyanoo banda ga, Žožakin na Šaltiyel hay. Šaltiyel na Zorobabel hay.

¹³ Zorobabel na Abihud hay. Abihud na Eliyakim hay. Eliyakim na Azor hay.

¹⁴ Azor na Sadok hay. Sadok na Ašim hay. Ašim na Eliyud hay.

¹⁵ Eliyud na Eleyazar hay. Eleyazar na Mataṅ hay. Mataṅ na Yakuba hay.

¹⁶ Yakuba na Isufi hay. Isufi ti Maryama kurṅoo. Maryama ga Isa hun kaṅ se i ga nee Almasihu.

¹⁷ Zamaney kul, k'a dii za Ibrahima ga ka koy Dawda ga man'ti kala zaman woy cindi taaci (14). Za Dawda ka koy hala Babilon koyyanoo ga man'ti kala zaman woy cindi taaci (14). Babilon koyyanoo hala Almasihu ga man'ti kala zaman woy cindi taaci (14).

Isa Almasihu hayyanoo

(Luka 2.1-7)

¹⁸ Takaa ne kaṅ nda Isa Almasihu huru aduṅṅa ra. Maryama kaṅ ti paṅoo, kurṅe wiroo ti Isufi. I mana gorokasinay kaṅ a na gunde zaa Hundi Henanantaa hinoo ra.

¹⁹ Isufi, nga kurṅe wiroo man'ti kala boro šerrante, a si baa nga ma moo kayandi a ga, woo se a baa nga m'a naṅ tuguyan ra.

²⁰ A goo ma miile kaṅ ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay a se handiri ra ka nee a se: «Isufi, Dawda haamaa masi hunbur ka Maryama zaa, a ma tee ma ne wande, zama gundoo kaṅ a n'a zaa, Hundi Henanantaa hinoo k'a tee.

²¹ A ga iz'aru hay, de ma maṅṅoo daṅ Isa (maanaa <ir Koyoo ti hallasiyan>), zama nga no ma nga jamaa hallasi ngi zunuboo ra.»

²² Woo kul teendi hala hayaa kaŋ ir Koyoo na annaboo donto a m'a har ma tabati, a nee:

²³ «Nga ne, hondiyaa ga gunde zaa, a ga iz'aru hay,

i ga maapoo daŋ Emanuwel»*

kaŋ maanaa ti «Irkoy goo ir gamey ra».

²⁴ Kaŋ Isufi tun jirboo ra, a n'ir Koyoo al-malaykaa yaamaroo tee ka nga wande wiroo dii.

²⁵ A mana gorokasinay nda a hala a na iz'aroo hay, a na maapoo daŋ Isa.

2

Handaray bayraykoyniyaŋ kaa ka Isa guna

¹ Isa hayandi Betelehem, Źude gandaa ra, kokoyoo kaŋ se i ga nee Herod zamanoo ra. Handaray bayraykoyniyaŋ ne ka hun waynahunay ka kaa Źerizalem,

² i nee: «Man Alyahuudey kokoyoo kaŋ hayandi? Ir dii nga handaraa* waynahunay. Ir kaa ka sujudu a se.»

³ Kaŋ kokoyoo Herod maa woo, a zalba, de Źerizalem kul zalba a bande.

⁴ A na jamaa sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey marga hala i ma nga bayrandi nongoo kaŋ ra Almasihu ga hima ka hayandi.

⁵ I nee a se: «Betelehem kaŋ goo Źude, zama hayaa ne kaŋ annaboo n'a hantum:

⁶ «Ni, Betelehem kaŋ goo Źude gandaa ra, Źikka sii kaŋ ni man'ti Źude koyra paŋey kul ikaccaa,

---

* **1:23 1.23** Ezayi 7.14. * **2:2 2.2** Kabuyaney 24.17.

zama jineboro foo ga hun ni ra kanj g'ay jamaa Izirayel kur.>†»

7 Waatoo din Herod na bayraykoyney cee tuguyan ra ka alhabar cimoo ceeci waatoo kanj handaraa bangay ga.

8 Woo banda ga, a n'i donto Betelehem ka nee: «Wa koy, de war ma zanka taanaa alhabar cimoo ceeci. Nda war dii a, war m'a bayrandi ya ne hala agay mo ma koy sujudu a se.»

9 Waatoo kanj i na hanajer kokoyoo se ka ben, i koy. Nga ne, handaraa kanj i dii a waynahunay goo ma dira jiney ra hala waatoo kanj ra a kay nongoo kanj ra zankaa goo se beene.

10 Kanj i dii handaraa, i hanse ka jaali.

11 I huru hugoo ra, i dii zanka taanaa nda Maryama nga jaa. I sonbu ka sujudu zankaa se. I na jinawey feeri kanj ra ngi almaney goo ka gomni tee zankaa se kanj ti wura, nda dugu, nda mir.

12 Woo banda ga, Irkoy bayrandi i se handiri ra kanj i masi yee Herod do. I na fondo tana zaa ka yee ngi gandaa ra.

I na Isa ka zuru ka koy Misira

13 Waatoo kanj i koy, ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay Isufi se handiri ra ka nee: «Tun ni bonj ga, ma zanka taanaa nda jaŋoo zaa, ma zuru ka koy Misira. Ma cindi no din hala waati kanj ay šelanj ma ne, zama Herod ga ceeci ka zankaa halaci.»

14 Isufi tun, a na zanka taanaa nda jaŋoo zaa cijinoo ra ka koy tugu Misira.

---

† 2:6 2.6 Miše 5.1.

¹⁵ I cindi no din hala Herod buuyanoo ga, hala hayaa kaŋ ir Koyoo na annaboo donto a m'a har ma tabati, a nee:

«Ay ciya ag'iz'aroo se a ma hun Misira.»‡

Zankey wiianoo

¹⁶ Kaŋ Herod dii kaŋ bayraykoyney na nga kuubi, a hanse ka futu, de a sanba ka nee i ma Betelehem nda nga laamaa kul zankey wii kaŋ goo nda jiiri hinka nda wey kaŋ goo jiiri hinka se ganda, zama bayraykoyney ŝennoo ga nga jiirey si bisa woo.

¹⁷ Waatoo din hayaa kaŋ annabi Źeremi don-tandi a m'a har tabati. A nee:

¹⁸ «Kaati mandi Rama ra, hēeni nda booro booboyaŋ. Rašel ga nga izey hēe.

A mana yadda nga binoo ma yay, zama i mana cindi.»§

Isa nda nga hayragey kaa ka hun Misira

¹⁹ Waatoo kaŋ Herod buu, ir Koyoo almalayka foo ne ka bangay Isufi se handiri ra Misira.

²⁰ A nee: «Tun ni boŋ ga, ma zanka taanaa nda paŋoo zaa, ma koy Izirayel gandaa ra, zama borey buu kaŋ ga baa ngi ma zanka taanaa hundoo kaa.»

²¹ Isufi tun, a na zanka taanaa nda paŋoo zaa, de a koy Izirayel gandaa ra.

²² Amma kaŋ a maa kaŋ Arkelus no ma Źude laama nga baaba Herod dogoo ra, a hunbur ka koy no din. Irkoy ŝelan a se handiri ra, a koy Galile gandaa ra.

---

‡ 2:15 2:15 Oze 11.1. § 2:18 2:18 Źeremi 31.15.

²³ A kaa ka goro koyraa ra kaŋ se i ga nee Nazaret, hala ŝennoo kaŋ annabey n'a har ma tabati kaŋ ti: «I ga maapoo dan Nazaret boraa.»

3

Yehiya kaŋ ti batizekaa waazoo

(Marku 1.1–8; Luka 3.1–18; Yehiya 1.19–28)

¹ Haney din ra, Yehiya kaŋ ti batizekaa bangay Žude saajoo ra ka waazu,

² ka nee: «Wa tuubi, zama beenaa Laamaa man.»

³ Nga ti boraa kaŋ ga annabi Ezayi dontandi a ma ŝelan ka nee:

«Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

«Wa ir Koyoo fonda soolu, wa nga lolawey ŝerrandi.»*

⁴ Yehiya, yoo hinbiri darbay bara jindoo ra nda kuuru gamahaw kaŋ goo centoo ga. Nga meehunaa man'ti kala ndooyan nda yuu gani.

⁵ Waatoo din no, Žerizalem koyraa borey, nda Žude kul, nda nongey kul kaŋ goo isaa here kaŋ se i ga nee Žurden, i kul fatta ka koy Yehiya do.

⁶ Yehiya na borey batize Žurden isaa ra, waatoo kaŋ i na ngi zunubey har kaaray.

⁷ Kaŋ a dii Fariziyen nda Sadusiyen boobo kaa batizeyanoo se, a nee i se: «Gondi izey, may ka war waanandi war ma zuru Irkoy futayyanoo kaŋ ga kaa se?

⁸ Wa teegoy tee kaŋ ga cebe kaŋ war tuubi.

⁹ War masi nee war boŋ se: «Ibrahim ti ir baaba», zama ay ga war bayrandi kaŋ ba tondey

---

* **3:3 3.3** Ezayi 40.3.

wey, Irkoy ga hin ka hundi dan i ra k'i tee Ibrahima se izeyan.

¹⁰ Aywa, daašoo soolu ka tuuroo dunbu hala linjoo ga. Tuuri kul kan si ize henna tee ga dunbandi ka warrandi nuune ra.

¹¹ Agay, ay ga war batize nda hari ka cebe kan war tuubi, amma bora kan ga kaa ay dumaa ga, hinoo bisa ay wanoo, de mo ay si hima nda ka nga taamey zaa. Nga, a ga war batize Hundi Henanantaa ra nda nuune.

¹² Nga fendoo goo kaboo ra ka nga taasuu kar ganganoo haabu. A ga nga alkamaa fanji suuroo ra, amma toosaa, a g'a ton nuune ra kan si buu.»

Isa batizeyanoo

(Marku 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Alwaatoo din Isa hun Galile ka kaa Yehiya do Žurden isaa here hala a ma nga batize.

¹⁴ Amma Yehiya n'a kakaw ka nee: «Agay no ma hima ka kaa m'ay batize, amma ni, ni ka kaa ay do!»

¹⁵ De Isa n'a zaabi ka nee: «Nan woo ma teendi sohō, zama a tilasu ir ma Irkoy ibaayoo kul tee.» Yehiya n'a nan a m'a tee.

¹⁶ Za Isa batizandi, a fatta haroo ra. Beenaway ne ka feeri [a se], de a dii Irkoy Hundoo zunbu nga ga ka kaa a ga sanda tuuzun alhaali.

¹⁷ De jinde foo ne ka šelan beenaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, nga ti ay jaaloo.»

4

Ibilisi na Isa sii
(*Marku 1.12-13; Luka 4.1-13*)

¹ Woo banda ga, Irkoy Hundoo na Isa gongu ka žigi ka koy saajoo ra hala Ibilisi m'a sii.

² Isa meehaw zaari woytaaci (40) nda cijin woytaaci (40), a too nongu kaŋ ra a heray.

³ Siiyaka man a ka nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, nee tondey wey ma bere ka tee takula.»

⁴ A zaabi ka nee: «A hantumandi Citaaboo ra: <Man'ti ŋaayan hinne nda adamize ga huna, amma a ga huna nda šenni kul kaŋ ga hun Irkoy mijoo ra.>*»

⁵ Woo banda ga, Ibilisi n'a zaa ka koy koyra henanantaa† ra, a n'a kayandi Irkoy hugu beeroo boŋoo boŋ beene.

⁶ A nee a se: «Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, ni boŋ warra ganda, zama a hantumandi kaŋ nga ga nga almalaykey yaamar ma ne, i ga kabe gaaru ma ne hala ni cewoo masi cabu tondi ga.»‡

⁷ Isa nee a se: «A hantumandi koyne: <Masi ni Koyoo Irkoy sii.>§»

⁸ Ibilisi yee k'a zaa ka koy tondi hondu foo boŋ kaŋ ga hanse ka beeri, de a n'a cebe aduŋŋa laamawey kul nda ngi daržaa.

⁹ A nee Isa se: «Ay ga ni noo hayey wey kul nda ni sujudu ya ne.»

---

* **4:4 4.4** Alhukumoo 8.3. † **4:5 4.5** Koyraa ti Žerizalem. ‡ **4:6 4.6** Zabur 91.11-12. § **4:7 4.7** Alhukumoo 6.16.

¹⁰ Isa nee a se: «Hun ne, Šaytan. A hantu-
mandi: «Masi sujudu kala ni Koyoo Irkoy se, de
nga hinne no m'a gana.»*

¹¹ Woo banda ga, Ibilisi fay nda a, de al-
malaykayan ne ka man a, i n'a saajaw.

Isa na nga diyawtaraa sintin Galile
(Marku 1.14–15; Luka 4.14–15)

¹² Waatoo kanj Isa maa kanj i na Yehiya nondi,
a mooru no din ka koy Galile.

¹³ A hun Nazaret koyraa ra, a koy goro Ka-
parnahum kanj goo Galile isabangoo mijoo ga,
Zabulon nda Neftali laamaa ra.

¹⁴ Woo teendi hala šennoo kanj annabi Ezayi
dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

¹⁵ «Zabulon laboo nda Neftali laboo

kanj goo teekoo fondaa ga, Žurdeŋ isaa se banda
kanj ti Galile boro dumey kanj man'ti Alyahuudu
gandaa,

¹⁶ Jamaa woo kanj goro kubaa ra dii gaay beeri,
de wey kanj goro gandaa ra nda buuyan biyoo ra,
gaay fatta i se.»†

¹⁷ Za waatoo woo ra Isa sintin ka waazu ka nee:
«Wa tuubi, zama beenaa Laamaa man.»

Isa taalibi jina-jinawey
(Marku 1.16–20; Luka 5.1–11)

¹⁸ Woo banda ga, Isa goo ma dira Galile
isabangoo mijoo ga, a dii arma hinka. Simon
kanj se i ga nee Piyer nda nga armaa Andere, i
goo ma filiji warra isabangoo ra, zama sorkoyan
no.

---

* **4:10 4.10** Alhukumoo 6.13. † **4:16 4.15–16** Ezayi 8.23–9.1.

19 A nee i se: «Wa kaa ka hanga ay bande. Ay ga taka tee kaŋ ra boro no war ga hoo.»

20 Dogoo din da i na ngi filijey naŋ ka hanga a bande.

21 A hun no din ka koy jine, a dii arma hinka foo koyne, Źak kaŋ ti Zebede iz'aru, nga nda nga armaa Yehiya. Ngi nda ngi baaba Zebede goo harihiyoo ra ka ngi filijey hanse. Isa ciya i se.

22 Dogoo din da i na hiyoo nda ngi baaba naŋ ka hanga a bande.

Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo baani

(Marku 3.7-11; Luka 6.17-19)

23 Isa dira Galile kul bande ka cawandi ngi margahugey ra. A ga LaamaaAlhabar Boryaa waazu. A na wircikoyni kul nda malalkoyni dumi kul noo baani alžamaa ra.

24 Maanoo huru Siiri gandaa kul ra. I kate a do wircikoyney kul kaŋ ga dori dumi-dumiyaŋ goo, nda boroyaŋ kaŋ ra ganji goo, nda cirawci-rawkoyniyaŋ nda bonguyaŋ. A n'i noo baani.

25 Alžama beeri hanga a bande ka hun Galile, nda Dekapol (maanaa «koyra woy (10)»), nda Źerizalem, nda Źude, nda Źurdeŋ isaa se banda.

5

Gomni cimi-cimoo

(Luka 6.20-23)

1 Waatoo kaŋ Isa dii jamaa, a žigi tondi hondoo boŋ ka goro, nga taalibey man jeroo ga.

2 A na šennoo zaa k'i cawandi ka nee:

- ³ «Borey duu gomni kaŋ ga ngi yaadataraa bay
Irkoy jine,
zama ngi, ngi wane beenaa Laamaa.
⁴ Borey duu gomni kaŋ ga hēe,
zama ngi, i ga kaa ka duu bineyaynay.
⁵ Borey duu gomni kaŋ biney ga yay,
zama ngi no ma laboo tubu.
⁶ Borey duu gomni kaŋ ga boonay šerretaray
sanda heraykoyni nda jawkoyni,
zama ngi, i ga kaa ka kungu.
⁷ Borey duu gomni kaŋ ga tamalla,
zama ngi se i ga tamalla.
⁸ Borey duu gomni kaŋ biney ga henan,
zama ngi, i ga kaa ka dii Irkoy.
⁹ Borey duu gomni kaŋ ga kate alaafiyaa,
zama ngi se i ga nee Irkoy izey.
¹⁰ Borey duu gomni kaŋ i g'i gurzugay šerretaray
maaganda se,
zama ngi, ngi wane beenaa Laamaa.
¹¹ War duu gomni waati kaŋ borey ga war
kaynandi, i ga war gurzugay ka haya futu dumi
kul taari war ga ay sabbu se.
¹² Wa binekaanay, war ma hanse ka jaali, zama
war ga duu sufuray beeri beenaa ra. Takaa woo
da nda i na annabey gurzugay kaŋ kaa war jine.»

Taalibey ti ciiroo nda gaayoo
(Marku 9.50; Luka 14.34-35)

- ¹³ «War, war ti gandaa ciiroo. Nda ciiri tar,
macin nda boro g'a noo tenbe? A si haya hanse
kala a ma warrandi taray, borey m'a taama.
¹⁴ War, war ti aduŋŋa gaayoo. Koyra kaŋ goo
tondi hondu boŋ si hin ka tugu.

¹⁵ Boro si fitilla diinandi ka kusu gum a bonj, a si jisandi kala fitilla gorodogoo ga hala a ma gaay tee hugoo ra borey kul se.

¹⁶ Takaa din da, war gaayoo ma dii adamizey jine, taka kanj ra i ma dii war teegoy henney, de i ma war Baaba Irkoy kanj goo beenaa ra beerandi.»

Ašariyaa tabatandiroo

¹⁷ «War masi hongu kanj ya nka kaa ka ašariyaa nda annabey citaabey tuusu. Ya na kaa k'i tuusu, amma ya nka kaa k'i tabatandi,

¹⁸ zama cimoo ne kanj ay g'a har war se, kullihinne beenaa nda gandaa ga bara, tonbi-ize foo wala zeeri-ize foo si dere ašariyaa ra hala hayey kul ma tee.

¹⁹ Woo se boro kanj ga yaamarey wey ikaccu foo kaa ka borey cawandi i ma taka follokaa tee, boraa ga tee borey kul ikaccaa beenaa Laamaa ra. Amma boro kanj ga yaamarey dii, de a ga borey cawandi i m'i dii, boraa din ga tee boro beeri beenaa Laamaa ra.

²⁰ Ay ga war bayrandi kanj, nda war šerretaraa mana bisa Citaaboo baykey nda Fariziyeney wanoo, war si huru beenaa Laamaa ra.»

Futuyanoo šennoo

²¹ «War maa kanj i nee boro jinawey se: <Masi boro wii.>* Boro kanj na boro wii ga hima ka koy ciitikey jine.

²² Amma agay, ay ga war bayrandi kanj boro kul kanj futu nga armaa ga, ga hima ka koy

---

* **5:21 5.21** Fattaroo 20.13; Alhukumoo 5.17.

ciitikey jine. Boro kaŋ nee nga armaa se <saama>, ga hima ka koy hoyraykey margaroo jine. Boro kaŋ nee nga armaa se <hollokom>, bora si hima ka koy kala žahannam nuunaa ra.

²³ Nda n'na ni sargaroo ka koy sargari tonadogoo ra, de ni hongu kaŋ ni armaa goo nda ni ga alhaku,

²⁴ ni sargaroo naŋ no din da sargari tonadogoo jeroo ga. Ma koy waafaku nda ni armaa jina, woo banda ga, ma kaa ka ni sargaroo kaa.

²⁵ Cahã ka waafaku nda ni yenjekasinaa za ni nda a goo fondaa ra. Ni yenjekasinaa masi koy ni daŋ alkaaloo jine, alkaaloo ma ni noo alkaatoo se, alkaatoo ma ni warra kasaa ra.

²⁶ Cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, n'si fatta no din mana nooroo bana hala nongu kaŋ ra ba tanka si cindi.»

Zinaa šennoo

²⁷ «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Masi zina.>†

²⁸ Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ boro kul kaŋ na woy guna k'a boonay, bora na zina tee nda a ka ben nga binoo ra.

²⁹ Nda ni kabe hennaa moŋoo no ma kate ma kaŋ zunubu ra, a dogu m'a warra a ma mooru ni, zama ni nongu foo ma hasara baa ma ne ni kunturoo kul ma warrandi žahannam.

³⁰ Koyne mo nda ni kabe hennaa no ma kate ma kaŋ zunubu ra, a dogu m'a warra a ma mooru ni, zama ni nongu foo ma hasara baa ma ne ni kunturoo kul ma koy žahannam.»

---

† 5:27 5.27 Fattaroo 20.14; Alhukumoo 5.18.

*Fayyan šennoo**(Matiyu 19.9; Marku 10.11–12; Luka 16.18)*

³¹ «A harandi ka nee: <Boro kaŋ na nga wandoo fay m'a noo fay-kaddaasu.>‡

³² Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ boro kul kaŋ ga nga wandoo fay, nda man'ti woyoo mma izefututaray tee, bora na woyoo daŋ zinaa ra. Boro mo kaŋ na woy hiiji kaŋ kurŋoo n'a fay na zina tee.»

Žeeyan šennoo

³³ «War maa koyne kaŋ a harandi boro jinawey se ka nee: <Masi žee taari ga, amma meefurey kaŋ n'n'i zaa ni Koyoo maapoo ga, m'i kaa.>§

³⁴ Amma agay, ay ga war bayrandi kaŋ war masi žee kul. War masi žee nda beenaa, zama nga ti Irkoy kokoy gorodogoo.

³⁵ War masi žee nda laboo, zama nga ti nga cee jisidogoo. War masi žee nda Žerizalem, zama nga ti Kokoy beeroo koyraa.

³⁶ Masi žee nda ni boŋoo, zama n'si hin ka ba hinbiri-ize folloku kaarayandi wala k'a bibandi.

³⁷ War meešennoo ra, nda war nee ayyo, a ma tee ayyo, nda war nee kalaa, a ma tee kalaa. Šenni kaŋ tonton woo ga mana hun kala boro laalaa do kaŋ ti Ibilisi.»

*Faasayan šennoo**(Luka 6.29–30)*

---

‡ 5:31 5.31 Alhukumoo 24.1–4. § 5:33 5.33 Sargarey 19.12; Kabuyaney 30.3; Alhukumoo 23.22–24.

38 «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Moo no ma moo bana, hiye no ma hiye bana.>*

39 Amma agay, ay ga war bayrandi, war masi faasa war boŋ se boro laala jine. Nda boro na ni saŋ ni garbe henna ga, ma affaa mo šerre a se.

40 Nda boro ga baa nga ma ni cee hinoo do ka ni kaayoo taa, ni burmusoo mo naŋ a se.

41 Nda boro ga ni gaabi ma kilomeetar foo dira nga bande, a tee a se kilomeetar hinka.

42 Boro kaŋ na ni ŋaaray, m'a noo. Boro kaŋ ga baa nga ma garaw ni ga, masi wanji a se.»

Wa baa war iberey
(Luka 6.27–28, 32–36)

43 «War maa kaŋ a harandi ka nee: <Ma baa ni cinaa†, ma konna ni iberoo.>

44 Amma agay, ay ga war bayrandi, wa baa war iberey, wa Irkoy ŋaaray wey kaŋ ga war gurzugay se,

45 hala war ma tee ize war Baaba Irkoy kaŋ goo beena ra se, zama a ga nga waynaa fattandi boro laaley nda ihenney se, a ga ncirni kaŋandi boro šerrantey nda wey kaŋ si šerre se.

46 Nda war si baa kala war baakey, macin ti tiyaaboo kaŋ war ga duu a? Man'ti woo da no, ba alkaasidikey g'a tee wala?

47 Nda war si boro foo kala war armeey, macin ti haya beeroo kaŋ war n'a tee? Kutakey hunday nka si woo tee wala?

---

* 5:38 5.38 Fattaroo 21.24; Sargarey 24.20; Alhukumoo 19.21.

† 5:43 5.43 Sargarey 19.18.

48 War, war ma tee boroyan kanj tee ka timme sanda takaa kanj nda war Baaba Irkoy kanj goo beenaa ra ga timme.»

6

Sargari nooyan talkey se šennoo

¹ «Wa war boŋ hawgay, war masi cebe borey se kanj boro šerranteyan ti war. Nda war na woo tee, war si duu sufuray war Baaba Irkoy do kanj goo beenaa ra.

² Nda n'ga sargari noo, masi laati beeri kar ni jine, sanda takaa kanj almunafikey g'a tee margahugey nda lolawey ra hala borey ma ngi beerandi. Cimoo ne kanj ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben.

³ Amma nda n'ga sargari noo, ni kabe laalaa masi bay hayaa kanj ni kabe hennaa goo m'a tee,

⁴ hala ni sargaroo ma tee sutura ra, de ni Baaba Irkoy kanj ga dii sutura ra ga ni bana.»

Irkoy ŋaarayyan šennoo

(Luka 11.2-4)

⁵ «Nda war ga Irkoy ŋaaray, war masi tee almunafikey cine kanj ga baa ngi ma tun ka kay margahugey ra nda lolawey kanjey ga ka Irkoy ŋaaray hala borey ma dii ngi. Cimoo ne kanj ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben.

⁶ Amma nda n'ga Irkoy ŋaaray, huru ni hugoo kunehere, ma miŋoo daabu, ma ni Baaba Irkoy ŋaaray sutura ra, de ni Baaba Irkoy kanj ga dii sutura ra ga ni bana.

⁷ Nda war ga Irkoy ŋaaray, war masi šenney doori cere boŋ sanda kutakey takaa. I ga

hongu kanj ngi šenni boobey haryanoo se, ngi ŋaarayroo ga taandi.

⁸ War masi hima nda ey, zama war Baaba Irkoy ga haya bay kanj ga war ga too, za war man'a ŋaaray.

⁹ War, takaa ne kanj nda war ma Irkoy ŋaaray: <Ir Baaba Irkoy kanj goo beenaa ra, yala ni maapoo ma zandi sanda henanante,

¹⁰ ni Laamaa ma kaa, ni ibaayoo ma tee laboo ga sanda beenaa takaa.

¹¹ Ir noo ir hō zaaroo meehunaa.

¹² Ir alhakey yaafa ir se, sanda takaa kanj nda ir, ir ga yaafa borey se kanj n'ir toope.

¹³ Masi nanj ir ma siyandi ka kanj zunubu ra, amma ir hallasi boro laalaa ra kanj ti Ibilisi.>

¹⁴ Nda war na borey laybey yaafa i se, war Baaba Irkoy kanj goo beenaa ra mo ga yaafa war se.

¹⁵ Amma nda war mana yaafa borey se, war Baaba Irkoy mo si war laybey yaafa war se.»

Meehawyan šennoo

¹⁶ «Waati kanj war ga meehaw, war masi hima nda almunafikey kanj ga ngi boŋ hanj ka ngi ndumey danj cere ra, ka cebe borey se kanj ngi ga meehaw. Cimoo ne kanj ay g'a har war se, i duu ngi sufuraa ka ben.

¹⁷ Amma ni, waati kanj n'ga meehaw, turaari danj ni boŋoo ga, ma ni ndumoo jumay,

¹⁸ hala a masi tee sanda borey se n'goo ma meehaw, amma meehaw ni Baaba Irkoy se kanj goo sutura ra. De ni Baaba Irkoy kanj ga dii sutura ra ga ni bana.»

Alman cimoo
(Luka 12.33-34)

¹⁹ «War masi alman marga adunna kan ra dusu nda guuruboosu g'a halaci, de mo kan ra zayey ga kayra k'a zay.

²⁰ Amma wa alman marga beenaa kan ra dusu nda guuruboosu s'a halaci, de kan ra zayey si kayra, i si zay.

²¹ Zama nongoo kan ra ni almaanoo goo, nga ra ni binoo goo.»

Moo ti gaaham fitillaa
(Luka 11.34-36)

²² «Moo ti gaaham fitillaa. Nda ni mopoo ga boori, ni gaahamoo kul goo gaay ra.

²³ Amma nda a ga laala, ni gaahamoo kul goo kubay ra. Nda gaayoo kan goo ni ra tee kubay, de kubaa, cin no a ga ti a!»

Irkoy wala nooru?
(Luka 16.13)

²⁴ «Boro sii no kan ga hin ka goy gaakoy hinka se. A mma konna affaa ka baa affaa wala a ma denji affaa ga ka donda affaa. War si hin ka tee tam Irkoy se, war ma tee tam nooru se.»

War masi huzun
(Luka 12.22-32)

²⁵ «Woo se ay ga war bayrandi kan war masi huzun war hunaroo se nda woo kan war g'a n̄aa, [wala woo kan war g'a han], wala war gaahamoo se, woo kan nda war ga daabu. Hundi mana bisa n̄aayan, gaaham mana bisa bankaaray wala?

²⁶ Wa cirawey guna: i si duma, i si hegay, i si taasu fanji, amma war Baaba Irkoy kan goo

beenaa ra g'i nandi, de war, war mana bisa ey wala?

²⁷ War ra, may ti bora a kan nga alhuzunoo ga kate a ma hin ka ba alwaati kayna tonton nga aloomuroo ga?

²⁸ Adiŝi cin se war ga huzun nda bankaaray? Wa faarey kutukuryey guna takaa kan nda i ga zay. I si taabi, i si haabu bii.

²⁹ Ay ga war bayrandi kan Sulaymaana nda nga daržaa kul, a mana bankaaray dan ka too ngi affoo.

³⁰ Nda faari suboo kan hõ a ga bara, suba a ga warrandi alforonoo ra, Irkoy g'a bankaaray nda takaa woo, taka foo nda a si war bankaaray, naanaykaccukoyney?

³¹ War masi alhuzun ka nee: <Macin no ir g'a n̄aa?> wala: <Macin no ir g'a han?> wala: <Macin nda ir ga bankaaray?>

³² Zama hayey wey kul, kutakey no m'i ceeci. War Baaba Irkoy kan goo beenaa ra ga bay kan war ga too i ga.

³³ Haya jinaa kan war ga hima k'a ceeci man'ti kala [Irkoy] Laamaa nda nga ŝerretaraa, de hayey wey mo kul ga tontonandi war se.

³⁴ War masi huzun nda suba. Suba ga alhuzun nga bon se. Zaari foo kul nda nga farayanoo.»

7

War masi war ciney ciiti
(Luka 6.37–38, 41–42)

¹ «War masi boro ciiti, nga ra war si ciitandi,

² zama takaa kaɗ nda war ga ciiti, nga nda war ga ciitandi, de mo takaa kaɗ nda war ga neeši, nga nda i ga neeši war se.

³ Cin se n'ga dii subu-izoo kaɗ goo ni armaa moɗoo ra, amma n'si maate bundoo kaɗ goo ni moɗoo ra?

⁴ Wala mo, taka foo nda n'ga nee ni armaa se: <Naɗ ya subu-izoo kaa kaɗ goo ni moɗoo ra>, ka gaɗ, nga ne bundu bara ni moɗoo ra.

⁵ Almunafikoo, bundoo kaa ni moɗoo ra jina, waatoo din n'ga dii boryo ka subu-izoo kaa ni armaa moɗoo ra.

⁶ War masi haya henanantey noo hanšey se, i masi koy bere war ga ka war kottu. War masi war alyakuutey daɗ nbirɗawey jine, i masi koy i taama nda ngi cewey.»

*Isa na nga taalibey cawandi Irkoy ɗaarayyan
(Luka 11.9–13; 6.31)*

⁷ «Wa Irkoy ɗaaray, a ga war noo, wa ceeci, war ga duu, wa kara-kara, a ga feera war se.

⁸ Zama boro kul kaɗ ɗaaray, i g'a noo, boro kaɗ ceeci ga duu, de mo i ga feera boro kaɗ kara-kara se.

⁹ War ra, may ti boraa kaɗ, nda izoo n'a wiri takula, a g'a noo tondi?

¹⁰ Wala nda a n'a wiri hamiisa, a g'a noo gondi hamiisaa dogoo ra?

¹¹ Nda war kaɗ ga laala ga wan ka war izey noo haya hennayan, taka foo nda war Baaba Irkoy kaɗ goo beenaa ra si haya hennayan noo boro kaɗ g'a ɗaaray se?

¹² Haya kul kaŋ war ga baa borey m'a tee war se, war mo ma nga cine tee i se, zama woo ti hayaa kaŋ ašariyaa nda annabey n'a har.»

Hugu mee kaccaa
(Luka 13.24)

¹³ «Wa huru nda hugu mee kaccaa, zama hugoo mijoo ga yilwa, fonda ga hay kaŋ ga koy halaciyanoo here, de boro boobo goo no kaŋ ga huru nda a.

¹⁴ Amma hugoo mijoo ga kacca, fonda ga šiita kaŋ ga koy hunayan here, de boro kaynayan no ma duu a.»

Taari annabey
(Matiyu 12.33–35; Luka 6.43–44)

¹⁵ «Wa war boŋ hawgay taari annabey ga. I ga kaa war ga sanda feejiyan, amma ngi kunehero man'ti kala ganjihansi futuyan.

¹⁶ Ngi teegoyey nda war g'i bay. Boro ga alaneb-ize hegay karjinaa ga wala, jeejay ga duwandi ngorfuna ga wala?

¹⁷ Takaa woo no, tuuri henna kul, ize henna no a ga hay, amma tuuri futu, ize laalayan no a ga hay.

¹⁸ Tuuri henna si hin ka ize laalayan hay, tuuri futu si hin ka ize hennayan hay.

¹⁹ Tuuri kul kaŋ si ize henna hay, ga dunbandi ka warrandi nuune ra.

²⁰ Adiši ngi teegoyey nda war g'i bay.»

Hayaa kaŋ n'g'a har no m'a tee
(Luka 6.46; 13.25–27)

²¹ «Man'ti boro kul kaŋ ga nee ya ne: <Ay Koyoo, ay Koyoo>, nga no ma huru beenaa

Laamaa ra, amma bora a kan g'ay Baaba Irkoy kan goo beena ra ibaayoo tee no ma huru a ra.

²² Boro booboyan, hanoo din, i ga nee ya ne: <Ir Koyoo, ir Koyoo, man'ti ni maapoo nda ir na hayey har kan ga kaa ka tee, man'ti ni maapoo nda ir na ganjey gaaray, man'ti ni maapoo nda ir na kayfiyan tee?>

²³ Waatoo din ay g'i bayrandi ka nee i se: <Ya na bay ka war bay. Wa mooru ay ga, goy futu teekey!>>

Hugu cinayan dumi hinkaa

(Luka 6.47-49)

²⁴ «Boro kul kan maa ay šenney, de a g'i ka goy, ga hima nda lakkalkoyni kan na nga hugoo cin tondi bon,

²⁵ ncirpi kan, isa kabey haroo dandi, hewoo hēe. I na hugoo kar, amma a mana kan, zama tondi bon a cinandi.

²⁶ Amma boro kul kan maa ay šenney, de a man'i ka goy, ga hima nda aru lakkal janante kan na nga hugoo cin labutaasi bon,

²⁷ ncirpi kan, isa kabey haroo dandi, hewoo hēe. I na hugoo kar. Hugoo kan, kanyan beeri.»

Isa hinoo

(Marku 1.22; Luka 4.32)

²⁸ Waatoo kan Isa na šenney wey har ka ben, nga cawandiyanoo tee jamaa se bonhaway,

²⁹ zama a mm'i cawandi sanda boro kan goo nda hini k'i juwal kan man'ti ngi Citaaboo baykey takaa.

8

Isa na jiraykoyni noo baani
(Marku 1.40–45; Luka 5.12–16)

¹ Waatoo kaŋ Isa zunbu tondi hondoo boŋ, alžama beeri hanga a bande.

² Jiraykoyni foo ne ka man a ka sujudu jinoo ra ka nee: «Ay Koyoo, nda n’baa, n’ga hin k’ay noo baani hala ya duu ka henan.»

³ Isa na nga kaboo šerre k’a taaru ka nee a se: «Ay yadda, henan!» Dogoo din da jiraa ben a ga, a henan.

⁴ Isa nee a se: «Gaabandi mas’a har boro kul se. Amma ma koy ni boŋ cebe sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa kaŋ nda Musa na ni yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

Isa na jalakoyini tamoo noo baani
(Luka 7.1–10)

⁵ Waatoo kaŋ Isa ga huru Kaparnahum, jalakoyini foo man a k’a suurandi

⁶ ka nee a se: «Ay Koyoo, ay tamoo goo ma kani hugey, jere faa buu, a ga hanse ka maray.»

⁷ Isa nee a se: «Ay ga koy, ay g’a noo baani.»

⁸ Jalakoynoo zaabi ka nee: «Ay Koyoo, ay si hima nda ma huru ay hugoo ra, amma kalima foo hinne har, de ay tamoo ga duu baani.

⁹ Zama agay hunday goo jineboroyaŋ hinoo cire. Agay mo goo nda soojeyaŋ kaŋ goo ay hinoo cire. Nda ay nee woo se: <Koy>, a ga koy, nda ay nee affoo se: <Kaa>, a ga kaa. Nda ay nee ay tamoo se: <Woo tee>, a g’a tee.»

¹⁰ Kanj Isa maa woo, a kan a se, de a nee nga hangakey se: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, Izirayel ra, ya na dii boro kul ra naanay kanj ga too woo.

¹¹ Ay g'a har war se kanj boro booboyan ga hun dandi nda dangay ka kaa ka goro ganda ka n'aa Ibirahima, nda Isiyaka, nda Yakuba bande beenaa Laamaa ra.

¹² Amma Laamaa izey ga warrandi taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hiyekeamayan ga tee.»

¹³ Woo banda ga, Isa nee jalakoynoo se: «Koy ni hugoo do, hayaa kanj n'naanay a ma teendi ma ne.» Waatoo din da, jalakoynoo tamoo duu baani.

*Isa na wircikoyni dumi boobo noo baani
(Marku 1.29–34; Luka 4.38–41)*

¹⁴ Isa koy Piyer hugoo do. A gar wandoo jaa ga kani, gaaham konni wirci bara a ga.

¹⁵ A na kaboo taaru, de gaaham konnoo ben a ga, dogoo din da woyoo tun nga bonj ga k'a alhaadimay.

¹⁶ Waatoo kanj cijinoo too, i kate a do boro booboyan kanj ra ganjiyan goo. A na kalima foo har ka ganjey gaaray, de a na wircikoyney kul noo baani,

¹⁷ hala šennoo kanj annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee:
«Nga, a n'ir borojeretarawey zaa,
a n'ir wircey jeeje nga ga.»*

*Boro kanj ga baa nga ma hanga Isa
(Luka 9.57–62)*

---

* 8:17 8.17 Ezayi 53.4.

¹⁸ Isa dii kaŋ alžama beeri ga nga kuubi ka nga bere. A yaamar kaŋ nga nda nga taalibey ma koy haroo boŋ faa ga.

¹⁹ Citaaboo baykaw foo man a ka nee a se: «Alfagaa, ay ga hanga ni bande nongu kul kaŋ ra n'ga koy.»

²⁰ Isa nee a se: «Nzungey goo nda guusu, cirawey goo nda teji, amma Bora a kaŋ tee Adamize sii nda nongu kaŋ ra a ga nga boŋoo kanandi.»

²¹ [Nga] taalibey affoo nee a se: «Ay Koyoo, naŋ ya koy ay baaba sutura jina.»

²² Amma Isa nee a se: «Hanga agay, de ma naŋ bukawey ma ngi bukawey sutura.»

Isa na hewoo kayandi

(Marku 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³ Isa huru harihiyoo ra, de nga taalibey hanga a.

²⁴ Hew beeri ne ka tun isabangoo boŋ hala nongu kaŋ ra bondawey na hiyoo daabu. Isa goo ma jirbi.

²⁵ Taalibey man a k'a tunandi ka nee a se: «Ir Koyoo, faaba ir ga, ir ga halaci!»

²⁶ A nee i se: «Macin se war ga arkubu, naanaykaccukoyney?» Woo banda ga, a tun, a zahā hewoo nda isabangoo ga, de nongoo kul tee sōy.

²⁷ Borey boŋey haw, de i hāa ka nee: «Boro dumi foo ti woo kaŋ ba hewoo nda isabangoo ga hayaa tee kaŋ a n'a har?»

Isa na ganjey gaaray k'i kaa aruyan ra

(Marku 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Waatoo kanj Isa too haroo bonj faa ga, Gadara koyraa borey laamaa ra, aru hinka kanj ra ganjiyanj goo fatta saarawey ra k'a kubay. Ngi laalayanoo se boro kul si hin ka bisa nda fondaa din.

²⁹ Ngi ne ma kaati ka nee: «Macin k'ir nda ni marga, Irkoy Iz'aroo? Ni nka kaa k'ir zarabi za waatoo mana too?»

³⁰ A gar, ngi se nongu mooro ra, nbirṅa booboyanj goo ma kur.

³¹ Ganjey na Isa suurandi ka nee: «Nda n'g'ir gaaray, ir sanba nbirṅa boobaa woo ra.»

³² A nee i se: «Wa koy!» I fatta ka koy nbirṅawey ra. Nga ne, nbirṅawey kul hun tondi hondoo jesoo ga beene ka isabangoo gaarandi, i buu haroo ra.

³³ Borey kanj g'i kur zuru, de i koy koyraa ra ka alhabaroo kul filla, nda takaa kanj borey kanj ra ganjey cindi ti a.

³⁴ Koyraa kul ne ka fatta ka Isa kubay. Kanj i dii a, i n'a wiri a ga a ma hun ngi gandaa ra.

9

Isa na bongu noo baani

(Marku 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Isa huru harihii foo ra ka denj ka koy nga koyraa* ra.

² Boroyanj ne ka kate a do bongu foo kanj ga kani balankar ra. Isa dii ngi naanaa, a nee bongoo se: «Bine tee, ay izoo, ni zunubey yaafandi.»

---

* **9:1 9.1** Koyraa ti Kaparnahum.

³ Nga ne, Citaaboo baykaw fooyan nee ngi biney ra: «Woo mma Irkoy wow.»

⁴ Isa dii ngi anniyawey, a nee: «Macin se miile futuyan goo war biney ra?

⁵ Affoo no ma faala, ka nee: «Ni zunubey yaafandi» wala ka nee: «Tun ka dira?»

⁶ Sohō kala war ma bay kan Bora kan tee Adamize goo nda hini adupna ra ka boro zunubey yaafa.» Woo banda ga, a nee bongoo se: «Tun ka ni balankaroo zaa, ma koy ni hugoo do.»

⁷ A tun ka koy nga hugoo do.

⁸ Kan alžamaa dii woo, i hunbur, de i ga Irkoy beerandi kan na adamizey noo hinoo woo cine.

*Isa ciya Matiyu se a ma hanga nga bande
(Marku 2.13-17; Luka 5.27-32)*

⁹ Kan Isa ga hun no din, a dii boro foo kan maapoo ti Matiyu[†] ga goro alkaasidikey goydogoo ra. A nee a se: «Hanga agay.» Matiyu tun, a hanga a bande.

¹⁰ Waatoo kan Isa koy goro ŋaadogoo ra, Matiyu hugoo ra, nga ne, alkaasidiikaw nda zunubu teekaw booboyan kaa ka goro no din, Isa nda nga taalibey bande.

¹¹ Kan Fariziyeney dii woo, i nee nga taalibey se: «Cin se war alfagaa ga ŋaa alkaasidikey nda zunubu teekey bande?»

¹² Isa maa ŋennoo, a nee: «Man'ti borey kan ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga.

[†] 9:9 9.9 Matiyu da se i ga nee Lewi, Marku 2.14nda Luka 5.27ra.

13 Wa šennoo koroo hongu kaŋ ga nee: «Hinnari no ma kan ya ne, man'ti sargariyaŋ.»‡ Zama ya na kaa ka boro šerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee.»

Ižeenaa nda itaaga si koy cere bande

(Marku 2.18-22; Luka 5.33-39)

14 Waatoo din ra, Yehiya taalibey man Isa ka nee a se: «Macin se ir nda Fariziyeney ga meehaw [cee boobo], amma ni taalibey si meehaw?»

15 Isa nee i se: «Taka foo nda aruhiji taaga nda nga cerey goo hijaa hugoo ra, de cerey ga ngi biney kankam? Hanyaŋ ga kaa kaŋ aruhijoo ga zandi, waatoo din i ga meehaw.

16 Boro kul si šukka dunba taaga ka darbay žeenaa baka. Nda a teendi mo, šukka kaŋ daŋandi ga ižeenaa dogu, de nga hinoo kottoo ga jaase ijinaa.

17 Alaneb hari moora taaga si huru hunbar žeenayaŋ ra. Nda a teendi mo, hunbarey ga bagu. Alaneb haroo mun, hunbarey mursu. Adiši alaneb hari taaga si huru kala hunbar taagayaŋ ra, nga ra ihinkaa kul ga duu aloomur.»

Bonkoyni foo ize woyoo nda woyoo kaŋ tuku Isa bankaaraa ga

(Marku 5.21-43; Luka 8.40-56)

18 Isa goo ma šenney wey har borey se kaŋ bonkoyni foo ne ka kaa ka sujudu jinoo ra ka nee: «Ay ize woyoo faati sohō da, kaa ka ni kaboo fur a ga, de a ga huna.»

19 Isa tun ka hanga a, nga nda nga taalibey.

---

‡ 9:13 9.13 Oze 6.6.

20 Woy foo ne kaŋ jiiri woy cindi hinka (12) kuri ga mun a bande, a man Isa nda banda here ka tuku nga bankaaraa miŋoo ga.

21 A nka nee nga boŋ se: «Jalla, nda ya nka tuku hinne nga bankaaraa ga, ay ga hallasi.»

22 Isa bere, a dii woyoo, a nee: «Bine tee, ay izoo, ni naanaa na ni hallasi.» Za alwaatoo din da woyoo hallasi.

23 Waatoo kaŋ Isa too boŋkoynoo hugoo do, de a dii laatikarkey nda alžamaa kaŋ goo ma niimijaama cere ra,

24 a nee: «Wa fatta, zankawoyoo mana buu, a mma jirbi.» I n'a kašikaši.

25 Waatoo kaŋ i na jamaa fattandi, a huru, a na zankawoyoo dii nda kaboo, de a tun.

26 Šennoo huru gandaa din kul ra.

Isa na danaw hinka moŋey feeri

27 Kaŋ Isa hun no din ka koy, danaw hinka hanga a ka kaati ka nee: «Hinna ir ga, Dawda Haamaa!»

28 Waatoo kaŋ a too hugey, danawey man a. Isa nee i se: «War ga naanay kaŋ ay ga hin ka woo tee?» I nee a se: «Ayyo, ir Koyoo.»

29 Woo banda ga, a tuku moŋey do ka nee: «A ma tee sanda war naanaa.»

30 Ngi moŋey feera. Isa gaabandi i ga kaŋ i ma hawgay boro kul masi bay.

31 Amma za i fatta, i na maŋnoo daŋ gandaa din kul ra.

Isa na benbaw šelaŋandi (Matiyu 12.22-24; Luka 11.14-15)

³² I nka koy kaŋ, nga ne, i kate Isa do benbaw aru foo kaŋ ra ganji goo.

³³ Ganjoo gaarayandi, benbaa šelaŋ. Jamaa boŋhaway, de i nee: «Abada woo cine mana bay ka tee Izirayel ra.»

³⁴ Amma Fariziyeney nee: «Ganjey boŋkoynoo nda a ga ganjey gaaray.»

Isa tamalla alžamaa se

³⁵ Isa dira koyrawey nda koyra kanbey kul bande, a ga cawandi margahugey ra, a ga LaamaaAlhabar Boryaa waazu. A ga wirci kul nda dori kul noo baani.

³⁶ Kaŋ a dii alžamaa, a tamalla a se, zama i fara, biney hun sanda feejiyaŋ kaŋ sii nda kurkaw.

³⁷ A nee nga taalibey se: «Hegaa ga beeri, amma goykey si boobo.

³⁸ Adiši wa hegaa Koyoo ŋaaray a ma goykawyaŋ sanba nga hegaa ra.»

10

Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba (Marku 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Woo banda ga, Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) cee k'i noo hini i ma ganjey gaaray, i ma wirci dumi kul nda dori dumi kul noo baani.

² Diyaw woy cindi hinkaa (12) maapey ne: ijinaa ti Simoŋ kaŋ se i ga nee Piyer, nda nga armaa Andere, nda Žak Zebede izoo, nda nga armaa Yehiya,

³ nda Filip, nda Bartelemi, nda Toma, nda Matiyu kanj ti alkaasidiikaa, Žak kanj ti Alfe iz'aroo, nda Tade,

⁴ nda Simon kanj ti Kanani boraa, nda Žudas Iskariyot kanj ti boraa kanj g'a nondi.

Isa na nga diyaw woy cindi hinkaa (12) sanba (Marku 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Wey ti aru woy cindi hinkaa (12) kanj Isa n'i sanba k'i yaamar ka nee: «War masi koy dumey kanj man'ti Alyahuudu fondaa here, war masi huru koyra ra kanj ti Samari borey wane,

⁶ wa koy Izirayel hugoo feeji derantey here.

⁷ Nda war koy, wa waazu ka nee: <Beenaa Laamaa man.>

⁸ War ma kate wircikoyney se baani, war ma bukawey hunandi, war ma jiraykoyney henanandi, war ma ganjey gaaray. War duu a yaada, war ma noo yaada.

⁹ War masi wura, wala nzorfu kaaray, wala nooru zaa war gamahawey ra.

¹⁰ War masi bolbol, wala darbay hinka, wala taami, wala gobu ceeci diraa se, zama goykaw ga hima nda woo kanj a g'a ŋaa.

¹¹ Koyra wala koyra kanbe kul kanj ra war huru, wa alhabar ceeci wala boroyan goo no kanj ga hin ka war zumandi. War ma cindi no din hala waati kanj war ga koy.

¹² Nda war huru hugoo ra, war ma foo ka nee: <Alaafiyaa ma kaa war ga!>

¹³ Nda hugoo borey na war zumandi, yala war alaafiyaa ma kani i ga. Amma nda i mana war zumandi, yala war alaafiyaa ma yee war ga.

¹⁴ Waati kaŋ i wanji ka war zumandi, i wanji ka haŋajer war ŝenney se, wa hun hugoo din ra, wala koyraa din ra, war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga.

¹⁵ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ kayandoo hane, Sodom nda Gomor gandaa gurzugaa ga kacca nda koyraa din wanoo.»

Gurzugawey kaŋ ga kaa

(Marku 13.9-13; Luka 12.11-12; 21.12-17)

¹⁶ «Nga ne, agay, ay ga war sanba sanda feejiyaŋ kaŋ ga koy ganjihaŋŝiyaŋ game. War ma lakkal daŋ sanda gondi, war ma war boŋ yeeti ganda sanda tuuzun.

¹⁷ Wa hawgay adamizey ga, i ga war nondi alkaaley se, i ga war barzu ngi margahugey ra.

¹⁸ I ga war ka koy gofornerey nda kokoyey jine agay maaganda se, hala a ma tee seedetaray ngi nda dumiyaŋ se.

¹⁹ Amma waati kaŋ i na war nondi, war masi alhuzun nda takaa kaŋ nda war ga ŝelaŋ wala hayaa kaŋ war g'a har. Hayaa kaŋ war ga hima k'a har, ga nondi war se waatoo din da,

²⁰ zama man'ti war no ma ŝelaŋ, war Baaba Irkoy Hundoo no ma ŝelaŋ war ra.

²¹ Arma ga nga armaa noo i m'a wii, baaba ga nga izoo noo i m'a wii. Zankeŋ ga ture ngi baabey ga k'i noo i ma wiiyandi.

²² Borey kul ga konna war ay maapoo maaganda se, amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.

²³ Waati kaŋ i na war gurzugay koyra foo ra, wa zuru ka koy affoo ra. Zama cimoo ne kaŋ ay

g'a har war se, war si Izirayel koyrawey kul dira ka ben Bora a kan tee Adamize mana kaa.

²⁴ Taalibi si bisa nga alfagaa, tam si bisa nga koyoo.

²⁵ A wasa taalibi se a ma tee sanda nga alfagaa, tam ma tee sanda nga koyoo. Nda i nee hugoo koyoo se Belzebil*, hugoo borey i g'i noo maa kan jaase woo.»

May no boro ga hima ka hunbur a?

(Luka 12.2-7)

²⁶ «War masi hunbur ey, zama haya tugante sii no kan si kaa ka bangay, sirri sii no kan si kaa ka bayrandi.

²⁷ Woo kan ay g'a har war se kubaa ra, w'a har gaayoo ra. Woo kan war hanaa maar'a, w'a fee soorawey bon.

²⁸ War masi hunbur borey kan ga boro kunturoo wii, amma i si hin ka hundi wii. Amma wa hunbur bora a kan ga hin ka hundi nda kunturu kul halaci zahannam.

²⁹ Takirya hinka si neerandi kala tamma foo wala? Woo kul, ba affoo si kan ganda nda man'ti Irkoy ibaayoo no.

³⁰ Koyne mo ba war bon hinbirey, i kul kabandi.

³¹ Adishi war masi hunbur, takirya boobo cere ra, war bisa ey.»

Ka yadda wala ka wanji Isa ga

(Luka 12.8-9)

³² «Woo se boro kul kan nee nga goo ay mayraa ra adamizey jine, agay mo ga nee ay Baaba Irkoy

---

* **10:25 10.25** Belzebil, Ibilisi maa foo no.

kanj goo beenaa ra jine kanj bora din goo ay mayraa ra.

³³ Amma, boro kanj n'ay yankar adamizey jine, agay mo g'a yankar ay Baaba Irkoy do kanj goo beenaa ra.»

*Borey ga dunbu Isa maaganda se
(Luka 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ «War masi hongu kanj alaafiyaa no ay kate adunna ra, man'ti alaafiyaa no ay kate a, takuba no ay kate a.

³⁵ Zama ya nka kaa ka aru nda baaboo fay, ka ize woy nda nanoo fay, ka iz'aru wande nda nga nzura woyoo fay.

³⁶ De mo adamize hugoo borey no ma tee nga iberey.

³⁷ Boro kanj baa nga baaba wala nga naa ka bisa agay si hima nda agay. Boro kanj baa nga iz'aroo wala nga ize woyoo ka bisa agay si hima nda agay.

³⁸ Boro kanj mana nga kanjandibundoo zaa[†] ka hanga ay bande si hima nda agay.

³⁹ Boro kanj ga baa nga ma duu nga hundoo g'a mursu, boro kanj ga nga hundoo mursandi ay maaganda se ga duu a.»

*Sufuray šennoo
(Marku 9.41)*

⁴⁰ «Boro kanj yadda ka war dii, agay ga a yadda. Boro kanj yadda ay ga, bora kanj n'ay sanba ga a yadda.

[†] **10:38 10.38** Boro ma nga kanjandibundoo zaa man'ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kanj nda Isa na nga wanoo noo.

⁴¹ Boro kaŋ yadda ka annabi dii nga annabitaraa dogoo ra, ga duu annabi sufuray. Boro kaŋ yadda ka boro šerrante dii nga šerretaraa dogoo ra, ga duu boro šerrante sufuray.

⁴² Boro kul kaŋ na boro kaccey wey affoo haŋandi hari yaynaa poti foo haya kaŋ se ay taalibi no, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nga sufuraa si dere.»

11

Yehiya kaŋ ti batizekaa dontokey

(Luka 7.18–35)

¹ Waatoo kaŋ Isa na nga yaamarey noo nga taalibi woy cindi hinkaa (12) se ka ben, a hun no din ka koy cawandi, ka waazu gandaa koyrawey ra.

² Yehiya goo kasaa ra kaŋ a maa Almasihu teegoyey. A na nga taalibey sanba,

³ i ma nee a se: «Ni ti bora a kaŋ ga hima ka kaa wala man'ti ni no, ir ma boro tana batu?»

⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa koy hayey filla Yehiya se kaŋ war maar'ey war dii ey kaŋ ti:

⁵ danawey dii, bongey dira, jiraykoyney duu baani, lutey maa, bukawey tun, misikiiney maa Alhabar Boryaa.

⁶ Bora a ga duu gomni kaŋ si naanay naŋ ay sabbu se.»

Isa šelan Yehiya kaŋ ti batizekaa ga

(Luka 7.24–35; 16.16)

⁷ Kaŋ dontokey koy, Isa šelan jamaa se Yehiya ga ka nee: «Macin no war koy a guna saajoo ra? Kakaaru kaŋ hewoo g'a zinji-zinji wala?»

⁸ Adiši macin no war koy a guna? Boro kaŋ ga bankaaray hennayan goo wala? Nga ne, borey kaŋ ga bankaaray hennayan goo sii kala kokoyey hugey ra.

⁹ Adiši macin no war koy a guna? Annabi wala? Ay ga war bayrandi kaŋ a bisa annabi.

¹⁰ Nga ga a hantumandi Citaaboo ra ka nee: <Nga ne, agay, ay g'ay dontokaa sanba ni jine hala a ma ni fonda hantse kaŋ goo ni jine.>*

¹¹ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, woyhay-ize mana tee kaŋ ga bisa Yehiya kaŋ ti batizekaa. Amma beenaa Laamaa borey kul ikaccaa ga bisa a.

¹² M'a dii Yehiya kaŋ ti batizekaa waatoo ga hala hõ beenaa Laamaa goo gaabi cire, gaabikoyney no m'a kom.

¹³ Zama annabey kul nda ašariyaa šelan a ga ka koy hala Yehiya waatoo ga.

¹⁴ Nda war ga baa war ma yadda, nga ti Ilyasu kaŋ ga hima ka kaa.

¹⁵ Boro kaŋ goo nda haŋa ma haŋajer!

¹⁶ May nda ay ga zamanoo woo borey sawandi? I si hima nda kala zankayan kaŋ ga goro farrey ra, i ga kaati cere ga

¹⁷ ka nee: <Ir na laati kar war se, war mana gan, ir na binehēenay dooniyan tee, war mana yooyo.>

¹⁸ Yehiya kaa, a si ŋaa a si haŋ, i nee: <Ganji bara a ra.>

¹⁹ Bora a kaŋ tee Adamize kaa, a ga ŋaa a ga haŋ, i nee: <Ŋaabagante nda harifutu haŋkaw no, alkaasidikey nda zunubu teekey ceroo no.>

---

* **11:10 11.10** Malaki 3.1.

Amma Irkoy teegoyey no ma cebe kaŋ nga lakkaloo ga šerre.»

Koyrayaŋ kaŋ waji ka tuubi
(Luka 10.13–15)

²⁰ Woo banda ga, Isa sintin ka citi koyrawey ga kaŋ ra nga kayfey jere beeroo teendi, zama i mana tuubi.

²¹ A nee: «Ni bone, Korazin! Ni bone, Betsayda! Zama nda a gar kayfey kaŋ teendi war game nka teendi Tir nda Sidon ra, i gay i na saaku daŋ ngi ga ka boosu gum ngi ga, ka cebe kaŋ ngi tuubi.

²² Woo se ay ga war bayrandi kaŋ kayandoo hane, Tir nda Sidon gurzugaa ga kacca nda war wanoo.

²³ Ni Kaparnahum, n'ga hongu kaŋ n'ga jerandi hala ma too beenaa? Źahannam no i ga ni zumandi, zama nda a gar kayfey kaŋ teendi ni do nka teendi Sodom ra, a ga cindi hala hō.

²⁴ Amma ay ga war bayrandi kaŋ kayandoo hane Sodom gandaa gurzugaa ga kacca nda ni wanoo.»

Isa na nga Baaba Irkoy bangandi boro kaccey se
(Luka 10.21–22)

²⁵ Alwaatoo din ra, Isa na šennoo zaa ka nee: «Ay ga albarka daŋ ma ne, Baaba Irkoy, beenaa nda gandaa Koyoo, zama n'na hayey wey tugu lakkalkoyney nda borey kaŋ ga faham se, amma n'n'i bangandi zanka kaccey se.

²⁶ Cimi, ya Baaba Irkoy, zama takaa woo no n'baa m'a tee.

²⁷ Ay Baaba Irkoy na hayey kul dan ay kaboo ra. Boro kul si Iz'aroo bay nda man'ti Baaba Irkoy. Boro kul si Baaba Irkoy mo bay nda man'ti Iz'aroo, nda boro kan se Iz'aroo baa nga m'a bangandi.

²⁸ Wa kaa ay do, war kul kan goo ma fara, de jeeje goo war ga, agay, ay ga war noo hunanzamay.

²⁹ W'ay tinjay-zaa-bundoo[†] dan war ga, war ma tee ay taalibey, zama ay binoo ga yay, ay binoo ga nga bon yeeti ganda, war hundey ga duu hunanzamay.

³⁰ Zama ay tinjay-zaa-bundoo ga ban, jeejaa kan ay g'a dan war ga, ga don.»

12

*Hayaa kan Isa n'a har hunanzam zaaroo ga
(Marku 2.23-28; Luka 6.1-5)*

¹ Alwaatoo din hunanzam zaari foo hane, Isa bisa taasu faarey game. Nga taalibey heray, de i sintin ka jeeniyan kaa k'i n'aa.

² Kan Fariziyeney dii woo, i nee a se: «Ni taalibey ne ma haya tee kan si teendi hunanzam zaari hane.»

³ A nee i se: «War mana bay ka hayaa caw kan Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kan i heray?»

⁴ Takaa kan nda a huru Irkoy hugoo ra ka takulawey n'aa kan jisandi Irkoy jine, haya kan si bisa nga nda nga hangasiney se i m'i n'aa. Sargari juwalkey hinne no ma hima k'i n'aa.

[†] 11:29 11.29-30 Isa cawandoo no.

⁵ Wala mo, war mana bay k'a caw ašariyaa ra kaŋ hunanzam zaarey hane, sargari juwalkey ga hunanzam zaaroo yaamarey kaynandi Irkoy hugu beeroo ra, bila a ma kabandi i se sanda laybu?

⁶ Ay ga war bayrandi kaŋ boro ne kaŋ bisa Irkoy hugu beeroo.

⁷ Nda a gar war mma šennoo maanaa bay kaŋ ti: <Hinnari no ma kan ya ne, man'ti sargariyaŋ>*, war si boroyaŋ kaŋ mana haya kul tee zukandi.

⁸ Zama Bora a kaŋ tee Adamize no ma hayaa har kaŋ ga hima ka teendi hunanzam zaari hane.»

*Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani
(Marku 3.1–6; Luka 6.6–11)*

⁹ Isa hun no din ka koy Fariziyeneymargahugoo ra.

¹⁰ Aru foo ne kaŋ kaboo buu. I na Isa hãa ka nee: «A ga bisa boro ma boro noo baani hunanzam zaari ra?» I mma baa ngi m'a wurru.

¹¹ Isa nee i se: «May ti bora a war ra kaŋ goo nda feeji folloku kaŋ, nda a kaŋ guusu ra hunanzam zaari hane, a s'a cendi k'a kaa?

¹² Nga binde, adamize bisa feeji! Adiši a ga bisa boro ma ihenna tee hunanzam zaari hane.»

¹³ Woo banda ga, a nee aroo se: «Ni kaboo šerre.» A n'a šerre, de a duu baani, a boori sanda kabe faa.

¹⁴ Fariziyeney fatta ka koy cere marga hala ngi ma taka guna kaŋ nda ngi ga Isa halaci.

---

* 12:7 12.7 Oze 6.6.

Tamoo kaŋ Irkoy n'a suuba

¹⁵ Isa bay hayaa kaŋ i ga baa ngi m'a tee nga se, a mooru no din. Alžama beeri hanga a. A na wircikoyney kul noo baani.

¹⁶ A zahã i ga kaŋ i masi nga bayrandi borey se,

¹⁷ hala šennoo kaŋ annabi Ezayi dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

¹⁸ «Ay tamoo ne kaŋ ay n'a suuba,
ay baakaa kaŋ ay binoo ga hanse ka bag'a.
Ay g'ay Hundoo dan a ga, de a ga Irkoy
šerretaraa har gandawey se.

¹⁹ A si yenje, a si kaati,
boro si maa jindoo farrey ra.

²⁰ A si kakaaroo kaŋ golbi kayri.
A si fitilla zaaraa kaŋ ga dullu wii,
hala a ma tee taka kaŋ ra šerretaraa ma hin.

²¹ Nga maapoo ga gandawey ga naata.»[†]

I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi

(Matiyu 9.32–34; Marku 3.22–27; Luka 11.14–23; 12.10)

²² Woo banda ga, i kate Isa do boro kaŋ ganji bara a ra, danaw no kaŋ ga benbaw. A n'a noo baani taka kaŋ ra benbaa ga šelan, a ga dii.

²³ Jamaa kul boŋhaway, de i nee: «Man'ti Dawda Haamaa ti woo?»

²⁴ Fariziyeney maa woo, i nee: «Aroo woo si ganjey gaaray nda kala Belzebil‡ kaŋ ti ganjey boŋkoynoo.»

[†] 12:21 12.18–21 Ezayi 42.1–4.   [‡] 12:24 12.24 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

²⁵ Isa ga ngi anniyawey bay, a nee i se: «Laama kul kaŋ izey dunbu, laamaa din ga halaci. Koyra wala hugu kul kaŋ izey dunbu si kay.

²⁶ Nda Ibilisi na Ibilisi gaaray, a na nga boŋ zamna. Adiŋi taka foo nda nga laamaa ga kay?

²⁷ Nda agay, Belzebil nda ay ga ganjey gaaray, de may nda war borey g'i gaaray? Woo se ngi no ma tee war ciitikey.

²⁸ Amma nda Irkoy Hundoo nda ay ga ganjey gaaray, adiŋi Irkoy Laamaa kaa war ga.

²⁹ Wala mo, taka foo nda boro ga hin ka huru gaabikoyni hugoo ra ka nga jinawey kom, nda man'ti a nk'a haw? Waatoo din ra, a ga nga hugoo jinawey kom.

³⁰ Boro kaŋ sii ay bande, mma konna agay. Boro kaŋ si borey marga ay bande, mm'i say-say.

³¹ Woo se ay ga nee war se kaŋ adamize zunubey kul nda wowey ga yaafandi. Amma Hundi Henanantaa wowyanoo si yaafandi.

³² Boro kaŋ na ifutu har Bora a kaŋ tee Adamize ga, ga yaafandi. Amma boro kaŋ na ifutu har Hundi Henanantaa ga, si yaafandi zamanoo woo nda woo kaŋ goo kaa ra.»

*Tuuri, izoo nda a ga bayrandi
(Matiyu 7.16–20; Luka 6.43–45)*

³³ «Nda tuuri ga boori, izoo ga boori. Nda tuuri ga futu, izoo ga futu. Zama tuuri, izoo nda a ga bayrandi.

³⁴ Gondi izey, taka foo nda war ga haya henna har, war kaŋ ga laala? Zama haya kaŋ na bine too, nga no mee g'a filla.

³⁵ Boro boryoo, nga bine boryaa ra a ga haya henna kaa. Boro futu, nga bine futaa ra a ga haya futu kaa.

³⁶ Ay ga war bayrandi kaŋ kayandoo hane adamizey ga tuuru šenni yaada kul kaŋ i n'a har se.

³⁷ Zama ni meešennoo no ma ni kaa, ni meešennoo no ma ni zukandi.»

Yunusa tee tammaasa
(*Marku 8.11-12; Luka 11.29-32*)

³⁸ Woo banda ga, Citaaboo baykey nda Fariziyen fooyaŋ na šennoo zaa ka nee: «Alfa-gaa, ir ga baa ma tammaasa kayfante tee ir ma dii.»

³⁹ Isa n'i zaabi ka nee: «Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayaŋ, zinateeri§, i ga tammaasa kayfante ceeci, amma i s'i noo tammaasa kaŋ man'ti woo kaŋ annabi Yunusa n'a tee.

⁴⁰ Zama takaa kaŋ nda <Yunusa na zaari hinza nda cijin hinza tee hamiisa beeroo gundoo ra>* , takaa din da Bora a kaŋ tee Adamize ga zaari hinza nda cijin hinza tee laboo cire.

⁴¹ Niniwe borey ga tun kayandoo hane ka alhukum zurandi zamanoo woo izey ga, zama Niniwe borey nka tuubi kaŋ i maa Yunusa waazoo. Sohõ boro ne kaŋ bisa Yunusa.

⁴² Gurma here kokoy woyoo ga tun kayandoo hane, nga nda zamanoo woo izey, a ga alhukum zurandi i ga, zama a nka hun aduŋŋa kanjoo ga ka kaa ka haŋajer Sulaymaana lakkaloo se. Sohõ boro ne kaŋ bisa Sulaymaana.»

---

§ 12:39 12.39 Borey no kaŋ si hanga Irkoy nda cimi. * 12:40
12.40 Yunusa 2.1.

Ganjoo yee kateyanoo
(Luka 11.24–26)

⁴³ «Waati kaŋ ganji hun boro ra, a mma koy nongey kaŋ goo saajoo ra ka hunanzamay wiri, amma a si duu a.

⁴⁴ Waatoo din a ga nee: «Ay ga yee ay hugoo kaŋ ra ay hun ra.» Nda a yee kate, a g'a gar nga koonoo no, a haaba, a taalam.

⁴⁵ Woo banda ga, a ga yee ka koy ka ganji iyye zaa kaŋ laala nda a. I ga huru hugoo ra ka goro. Bora a din cee koraa ga jaase ijinaa. Woo no ma tee zamanoo woo boro laaley ga.»

Isa armye nda nga jaa
(Marku 3.31–35; Luka 8.19–21)

⁴⁶ Isa goo ma šelan jamaa se kaŋ nga armye nda nga jaa ne, i goo ma kay taray, i ga baa ngi ma šelan a se.

⁴⁷ [Boro foo nee a se: «Guna, ni jaa nda ni armye goo ma kay taray, i ga baa ngi ma šelan ma ne.»]

⁴⁸ Isa na bora a kaŋ šelan zaabi ka nee: «May ti ay jaa, may ti ay armye?»

⁴⁹ Woo banda ga, a na nga kaboo šerre nga taalibey ga ka nee: «Ay jaa nda ay armye ne.

⁵⁰ Zama boro kul kaŋ g'ay Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra ibaayoo tee, bora a din ti ag'armaa, nga ti ay woymaa, nga ti ay jaa.»

13

Sayakaa filla yaasayantaa
(Marku 4.1–9; Luka 8.4–8)

¹ Zaari follokaa din ra, Isa fatta hugoo ra ka koy goro isabangoo mipoo ga.

² Alžama beeri marga a boŋ hala nongu kaŋ ra a nka koy huru harihii ra ka goro. Jamaa kul goo ma kay guraa ga.

³ A na filla yaasayante boobo deede i se ka nee: «Sayakaw foo ne ka fatta ka koy saya.

⁴ Kaŋ a goo ma saya, dumi fooyaŋ kaŋ fondaa bande. Cirawey kaa, de i n'i gon.

⁵ Affooyaŋ kaŋ tondidoo ra kaŋ ra labu boobo sii. Dogoo din da i zay, zama labu boobo sii i boŋ.

⁶ Amma kaŋ waynaa fatta, i ton. I kogu, zama i sii nda linji gaabante.

⁷ Affooyaŋ kaŋ dumari karjikoyniyaŋ ra, karjey beeri, i n'i hewguba.

⁸ Affooyaŋ kaŋ labu henna ra. I na ize tee. Affoo na ize zangu (100) hay, affoo woydu (60), affoo waranza (30).

⁹ Boro kaŋ goo nda haŋa ma haŋajer!»

Addaliloo kaŋ se Isa ga filla yaasayantey dan nga šenney ra

(Marku 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Taalibey man Isa ka nee a se: «Macin se n'ga šelaŋ i se nda filla yaasayanteyaŋ?»

¹¹ A n'i zaabi ka nee: «Hayaa kaŋ se, war, war duu beenaa Laamaa haya tugantey, ngi binde mana duu ey.

¹² Boro kaŋ goo nda a, i g'a noo koyne, a ga feeri. Amma boro kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a goo nda a, ga taandi.

¹³ Woo se ay ga filla yaasayanteyaŋ ka šelaŋ i se, zama i ga guna i si dii, i ga maa i si faham.

14 Ngi se annabi Ezayi šennoo ga tabati kaŋ šelan ka nee:

«War ga haŋajer ka maa, amma war si faham baffoo se, war ga moo feeri ka dii, amma war si dii baffoo.»

15 Zama jamaa woo binoo šendi, i na ngi haŋawey tiŋandi, i na ngi moŋey daabu, hala moŋey masi duu ka dii, haŋawey masi duu ka maa, biney masi faham, i masi tuubi, y'i noo baani.»*

16 War, war moŋey duu gomni, zama i ga dii, war haŋawey mo, zama i ga maa.

17 Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ annabi nda boro šerrante boobo boonay ngi ma dii woo kaŋ war goo ma dii a, amma i mana dii a, ngi ma maa woo kaŋ war goo ma maar'a, amma i mana maar'a.»

*Sayakaa filla yaasayantaa maanaa
(Marku 4.13-20; Luka 8.11-15)*

18 «Adiši war, wa faham sayakaa filla yaasayantaa se.

19 Boro kul kaŋ ga haŋajer Laamaa šennoo se, amma a si faham, boro laalaa kaŋ ti Ibilisi ga kaa ka woo kaŋ sayandi binoo ra dogu, woo ti fondaa kaŋ bande a saya.

20 Tondidogoo kaŋ ra a saya man'ti kala boraa kaŋ maa šennoo, dogoo din da a g'a dii nda jaali,

---

* 13:15 13.14-15 Ezayi 6.9-10.

²¹ amma a mana linji tee a ra, a si gay a ra. Nda zarabiyar wala gurzugayyan kaa a ga Šennoo maaganda se, dogoo din da a ga murti.

²² Dumari karjikoyney kan ra a saya man'ti kala bora a kan maa Šennoo, amma zamanoo alhuzunoo, nda almaanoo kan ga zanba ga Šennoo hewguba, a masi ize tee.

²³ Labu hennaa kan ra a say man'ti kala bora a kan maa Šennoo, a faham. Šikka sii, a ga ize tee, affoo ize zangu (100), affoo ize woydu (60), affoo ize waranza (30).»

Subu laalaa filla yaasayantaa

²⁴ Isa yee ka filla yaasayante dan i jine ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda boro kan na dumi henna say nga faaroo ra.

²⁵ Waatoo kan borey ga jirbi, nga iberi foo kaa ka dumaray-ize laalayan say nga alkamaa ra jina, a koy.

²⁶ Waatoo kan taasoo zay ka ize tee, subu laalaa mo fatta.

²⁷ Faaroo koyoo tamey nee a se: <Ir koyoo, man'ti dumi henna no n'n'a duma ni faaroo ra? Adiŝi man ra subu laaley hun?>

²⁸ A nee i se: <Iberi ka woo tee.> Tamey nee a se: <N'ga baa ir ma koy i dunbu?>

²⁹ A nee i se: <Kalaa, ay ga hunbur subu laalaa kaayanoo ra war ma alkamaa dunbu a bande.

³⁰ Wa nan ihinkaa kul ma zay cere bande hala hegaa ga. Hegaa waatoo ga, ay ga nee hegaykey se i ma subu laalaa kaa jina k'a haw taranji taranji k'a ton. Amma alkamaa, i m'a fanji ay mangasaa ra.»

Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa
(Marku 4.30-32; Luka 13.18-19)

³¹ Isa yee ka filla yaasayante danj i jine ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda dumi gurunbu-ize kaccu foo kanj se i ga nee mutardi kanj boro n'a zaa k'a say nga faaroo ra.

³² A kacca nda dumiyey kul, amma nda a zay, a ga bisa dumarey, a ga tee tuurijaa hala nongu kanj ra cirawey mma kaa ka teji tee kabey ra.»

Dolobiroo filla yaasayantaa
(Luka 13.20-21)

³³ Isa na filla yaasayante har i se koyne ka nee: «Beenaa Laamaa ga hima nda dolobiri kanj woy n'a zaa k'a danj dika hinza cine farin ra hala a kul ma tun.»

Isa ga cawandi nda filla yaasayanteyan
(Marku 4.33-34)

³⁴ Šenney wey kul filla yaasayanteyan nda Isa g'i har jamaa se. A si haya kul har i se nda kala filla yaasayanteyan hinne,

³⁵ hala šennoo kanj annaboo dontandi a m'a har ma tabati, a nee: «Ay ga šelanj i se filla yaasayanteyan ra, ay ga hayey har i se kanj za [adupna] daaruroo ga i goo tuguyan ra.»†

Subu laalaa filla yaasayantaa maanaa

³⁶ Woo banda ga, Isa na jamaa nanj, a huru hugoo ra. Nga taalibey man a ka nee a se: «Faaroo subu laalaa filla yaasayantaa maanaa har ir se.»

---

† 13:35 13.35 Zabur 78.2.

³⁷ Isa zaabi ka nee: «Boraa kaŋ ga dumi hennaa say man'ti kala Boraa kaŋ tee Adamize.

³⁸ Faaroo ti aduppa. Dumi hennaa man'ti kala Laamaa izey. Subu laaley man'ti kala boro laalaa kaŋ ti Ibilisi, izey,

³⁹ iberoo kaŋ n'a say ti Ibilisi. Hegaa ti zamanoo benantaa. Hegaykey ti almalaykey.

⁴⁰ Sanda takaa kaŋ nda subu laalaa ga dunbandi ka tonandi nuune ra ka tee boosu, takaa din da no ma tee zamanoo benantaa ra.

⁴¹ Boraa kaŋ tee Adamize ga nga almalaykey sanba i ma hayey kaŋ ga borey kaŋandi zunubu ra nda borey kaŋ ga ifutu tee kaa nga Laamaa ra,

⁴² k'i warra alforonoo nuunaa ra. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.

⁴³ Waatoo din boro šerrantey ga nere ngi Baaba Irkoy Laamaa ra sanda waynaa. Boro kaŋ goo nda haŋa ma haŋajer!»

Alman tugantaa filla yaasayantaa

⁴⁴ «Beenaa Laamaa ga hima nda alman kaŋ tugandi faari ra. Boro foo kaŋ a ga, a n'a tugu, nga jaaliyanoo ra, a koy haya kul kaŋ goo maapoo ga neere ka faaroo din day.»

Alyakuutoo filla yaasayantaa

⁴⁵ «Beenaa Laamaa ga hima koyne nda maa-malakaw kaŋ ga alyakuutu hennayan‡ ceeci.

⁴⁶ A duu alyakuutu henna folloku hay šenda, a koy haya kul kaŋ goo maapoo ga neere k'a day.»

Filijoo filla yaasayantaa

---

‡ 13:45 13.45 Waatoo din, alyakuutu henna hayoo šendi nda wura.

⁴⁷ «Beenaa Laamaa ga hima koyne nda filiji kaŋ i n'a warra teekoo ra, a na hamiisa dumi kul dii.

⁴⁸ Kaŋ a too, i n'a cendi k'a ka kaa guraa ga. I goro ka hamiisa henney marga sejiyaŋ ra, amma ilaaley, i n'i warra.

⁴⁹ Takaa woo da no ma tee zamanoo benantaa ra, almalaykey ga koy boro laaley kaa iserrantey ra,

⁵⁰ k'i warra alforonoo nuunaa ra. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.»

Alman taagaa nda ižeena šennoo

⁵¹ Isa nee nga taalibey se: «War faham hayey wey kul se wala?» I nee a se: «Ayyo.»

⁵² A nee i se: «Woo se Citaaboo baykaw kul kaŋ tee beenaa Laamaa se taalibi ga hima nda hugukoy kaŋ ga haya taagayaŋ nda ižeenayaŋ fattandi nga alman tugudoo ra.»

*Nazaret borey wanji Isa ga
(Marku 6.1-6; Luka 4.16-30)*

⁵³ Waatoo kaŋ Isa na filla yaasayantey wey benandi, a hun no din.

⁵⁴ A kaa nga koyraa§ ra. A ga borey cawandi ngi margahugoo ra. Haŋajerkey boŋey hanse ka haw, de i nee: «Man ra a duu lakkaloo woo nda kayfey wey?»

⁵⁵ Man'ti bundu goykaa izoo no wala? Man'ti Maryama ti naŋoo, man'ti nga armey ti Žak, nda Isufi, nda Simoŋ, nda Žud?

⁵⁶ Koyne mo nga woymey kul sii ir do wala? Adiši man ra a duu hayey wey kul?»

---

§ 13:54 13.54 Koyraa ti Nazaret.

⁵⁷ Woo se i wanji a ga. Amma Isa nee i se: «Nongu sii no kaŋ ra annabi si beerandi nda man'ti nga koyraa ra nda nga hugey borey do.»

⁵⁸ A mana kayfi boobo tee no din, ngi naanay jaŋaa maaganda se.

14

Yehiya kaŋ ti batizekaa buuyanoo

(Marku 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹ Alwaatoo woo, kokoy kaccaa kaŋ se i ga nee Herod ga maa kaŋ Isa maapoo ga harandi nongoo kul ra.

² A nee nga tamey se: «Yehiya kaŋ ti batizekaa ti woo. A nka tun bukawey ra, woo se a ga kayfiyaŋ tee.»

³ Herod nka Yehiya haw k'a daŋ kasaa ra, zama Herod nka hiija nga boŋ armaa gundoo, Filip wandoo kaŋ ti Herodiyad.

⁴ Zama Yehiya nka nee Herod se: «A si bisa ma ne woyoo woo ma bara ni kone.»

⁵ A baa nga m'a wii, amma a ga hunbur jamaa, zama i mma Yehiya dii annabi.

⁶ Hanoo kaŋ ra Herod hayyanoo jiiri bereyanoo too, Herodiyad ize woyoo gan hoyandikey game, a kan Herod se,

⁷ hala nongu kaŋ ra a žee ka meefur kaŋ nga g'a noo haya kul kaŋ a n'a wiri.

⁸ Naŋoo šennoo ga, a nee: «Ay noo ne ra Yehiya kaŋ ti batizekaa boŋoo fendu boŋ.»

⁹ Kokoyoo binoo maray, amma nga žeeyaney nda hoyandikey maaganda se, a yaamar kaŋ i m'a noo a se.

¹⁰ A sanba i ma koy Yehiya boŋoo dunbu kasaa ra.

¹¹ I kate boŋoo fendu boŋ, i n'a noo woysogaa se. A koy nda a nga ŋaa se.

¹² Yehiya taalibey kaa ka kunturoo zaa ka koy a sutura, woo banda ga, i koy alhabar daŋ Isa ra.

Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi

(Marku 6.30-44; Luka 9.10-17; Yehiya 6.1-14)

¹³ Waatoo kaŋ Isa maa alhabaroo, a huru harihii ra ka mooru no din ka koy nongu soyante ra nga hinne. Amma kaŋ alžamaa maar'a, i hun koyra kanbey ra ka hanga a nda cee.

¹⁴ Kaŋ a zunbu harihiyoo ra, a dii alžamaa beeri, a tamalla i se, de a na wircikoyney noo baani.

¹⁵ Waatoo kaŋ cijinoo too, taalibey man a ka nee: «Nongoo, haya kul sii a ra, zaaroo koy ka ben. Alžamaa naŋ i ma koy koyra kanbey ra ka ŋaayan day ngi boŋ se.»

¹⁶ Amma [Isa] nee i se: «A si too i ma koy. War hunday m'i noo ŋaayan!»

¹⁷ I nee a se: «Haya kul sii ir kone ne ra nda man'ti takula guu nda hamiisa hinka.»

¹⁸ A nee i se: «Wa kate ey.»

¹⁹ A na alžamaa yaamar i ma goro suboo boŋ. A na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a na albarka tee Irkoy se. A na takulawey dunbu k'i noo taalibey se i m'i noo alžamaa se.

²⁰ Borey kul ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kaŋ ga too nda wey kaŋ cindi.

²¹ Borey kaŋ n'i ŋaa man'ti kala boro zenber guu (5.000) cine kaŋ ra woyey nda zankey mana kabandi.

*Isa dira nda nga cewey hari boŋ
(Marku 6.45–52; Yehiya 6.15–21)*

²² Woo banda ga, dogoo din da Isa na nga taalibey gaabi i ma huru harihiyoo ra ka koy nga jine haroo boŋ faa ga. Nga hunday cindi hala nga ma alžamaa naŋ i ma koy.

²³ Waatoo kaŋ a na alžamaa naŋ i ma koy, a žigi tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray jere ga. Kaŋ cijinoo too, a cindi no din nga hinne.

²⁴ Kilomeetar boobo goo hiyoo nda guraa game, bondawey g'a bere-bere, zama hewoo mm'a gande.

²⁵ Kaŋ moo ga baa ka boo, Isa dira nda nga cewey isabangoo boŋ ka koy nga taalibey do.

²⁶ Waatoo kaŋ taalibey ga dii a goo ma dira isabangoo boŋ, i hanse ka hunbur, de i nee kaŋ boro kaŋ buu biyoo no, i hunbur, i kaati.

²⁷ Dogoo din da Isa ŧelan i se ka nee: «Wa bine tee, agay no, war masi hunbur.»

²⁸ Piyer n'a zaabi ka nee: «Ay Koyoo, nda ni no, yaamar noo ya too kate ni do haroo boŋ.»

²⁹ A nee a se: «Kaa.» Piyer zunbu hiyoo ra, a dira haroo boŋ ka koy Isa do.

³⁰ Amma kaŋ Piyer ga dii hewoo [beer], a hunbur, de a sintin ka sundu. A kaati ka nee: «Ay Koyoo, ay hallasi!»

³¹ Dogoo din da Isa na nga kaboo ŧerre k'a dii, de a nee a se: «Naanaykaccukoynoo, macin se n'ga ŧikka?»

³² Woo banda ga, i huru harihiyoo ra, hewoo kay.

³³ Borey kaŋ goo hiyoo ra sujudu Isa jine ka nee: «Nda cimi, Irkoy Iz'aroo ti ni.»

Isa na wircikoyney noo baani Genezaret laamaa ra
(Marku 6.53–56)

³⁴ Waatoo kaŋ i deŋ ka ben, i too Genezaret laboo ra.

³⁵ Kaŋ nongoo din borey na Isa bay, i donto ka alhabar daŋ gandraa kul ra. I kate a do ngi wircikoyney kul.

³⁶ I g'a suurandi a ma naŋ ngi ma tuku hinne nga darbaa mijoo ga. Borey kul kaŋ tuku a ga hallasi.

15

Irkoy yaamaroo bisa adamizey alaadaa
(Marku 7.1–13)

¹ Alwaatoo woo, Fariziyenyaŋ nda Citaaboo baykawyaŋ hun Žerizalem ka kaa Isa do ka nee:

² «Macin se ni taalibey ga alaadaa hoo kaŋ ir n'a gar ir kaagey ga? Zama i si ngi kabey numay nda i ga ŋaa.»

³ A n'i zaabi ka nee: «Macin se war hunday ga Irkoy yaamaroo hoo war alaadaa se?»

⁴ Zama Irkoy nka nee: «Ma ni jaa nda ni baaba beerandi.»* De mo: «Boro kaŋ na nga jaa wala nga baaba kaynandi, a waazibi boraa ma wiiyandi.»†

---

* 15:4 15.4 Fattaroo 20.12; Alhukumoo 5.16. † 15:4 15.4 Fattaroo 21.17.

⁵ Amma war, war ga nee: <Boro kaŋ nee nga naa wala nga baaba se: “Hayaa kaŋ ay ga hima k’a noo ma ne, nga ti sargaroo kaŋ ga hima ka nondi Irkoy maapoo ga,

⁶ boro kaŋ na woo tee, a si too a ma nga baaba gaa.”> Takaa woo nda war ga Irkoy meešennoo derandi war alaadaa se.

⁷ Almunafikey, Ezayi ga cum kaŋ na annabitaray tee war ga ka nee:

⁸ <Alžamaa woo, mijey de nda i g’ay beerandi, amma biney ga hanse ka mooru agay.

⁹ Sujudu kaŋ i n’a tee ya ne man’ti kala yaada, zama hayey kaŋ i g’i cawandi man’ti kala borey yaamarey.>‡»

Hayey kaŋ ga boro žiibandi

(Marku 7.14–23)

¹⁰ Isa ciya alžamaa se ka nee: «Wa haŋajer ka faham.

¹¹ Man’ti haya kaŋ ga huru mee ra no ma boro žiibandi, amma haya kaŋ ga hun mee ra, woo din no m’a žiibandi.»

¹² Waatoo woo, taalibey man a ka nee a se: «N’ga bay kaŋ šennoo kaŋ Fariziyeney maar’a n’i maray?»

¹³ A zaabi ka nee: «Dumari kul kaŋ ay Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra man’a duma ga dogandi.

¹⁴ W’i naŋ. Danawyaŋ no kaŋ ga danawyaŋ gongu. Nda danaw na danaw gongu, ngi boro hinkaa kul ga kaŋ guusu ra.»

¹⁵ Piyer n’a zaabi ka nee: «Filla yaasayantaa woo fahamandi ir se.»

¹⁶ A nee: «Hala sohõ war mo si faham?»

---

‡ 15:9 15.9 Ezayi 29.13.

17 War si faham kaŋ haya kul kaŋ ga huru mee ra si koy kala gunde ra jina a ma warrandi salangaa ra?

18 Amma hayey kaŋ ga fatta mee ra si hun kala bine ra, wey ti hayey kaŋ ga boro žiibandi.

19 Zama bine ra hongu futawey, nda borowi-iyaney, nda zinayaney, nda woy nda aru ize-fututarawey, nda zaytarawey, nda taari seede-tarawey, nda wowyaney ga hun.

20 Wey ti hayey kaŋ ga boro žiibandi. Amma ka ŋaa bila nda ma ni kabey numay, woo si boro žiibandi.»

*Woy yaw naanay Isa
(Marku 7.24–30)*

21 Isa mooru no din ka koy Tir nda Sidon laamaa ra.

22 Kanaŋ woy foo ne ka hun laamaa din ra ka kaati ka nee: «Hinna ay ga, ay Koyoo, Dawda Haamaa! Ay ize woyoo, ganji goo a ra kaŋ ga hanse k'a farandi.»

23 A man'a zaabi nda ba kalima foo. Isa taalibey man a k'a suurandi ka nee: «Woyoo woo gaaray, zama a goo ma kaati ir bande.»

24 A zaabi ka nee: «Ay mana sanbandi kala Izirayel hugoo feeji derantey hinne se.»

25 Woyoo kaa ka sujudu a se ka nee: «Ay Koyoo, ay faaba!»

26 Isa zaabi ka nee: «A si boori boro ma zankey ŋaahayaa zaa k'a warra hanši-izey se.»§

---

§ 15:26 15.26 Alyahuudey do, dumi kul kaŋ man'ti ngi dumoo ga hima nda hanši.

²⁷ Woyoo nee: «Cimi no, ay Koyoo, amma hanši-izey ga meecindey ŋaa kaŋ ga kaŋ ka hun ngi koyey taabaloo boŋ.»

²⁸ Isa zaabi ka nee woyoo se: «Woyoo, ni hanse ka naanay. Woo kaŋ n'ga baa ma tee.» Za alwaatoo woo, nga ize woyoo duu baani.

Isa na wircikoyni booboyan noo baani

²⁹ Isa hun no din ka koy Galile isabangoo miŋoo ga. A žigi tondi hondoo boŋ ka goro.

³⁰ Alžama beeri man a kaŋ ra bonguyan goo, nda danawyan, nda borojereyan, nda benbawyan, nda wircikoyni booboyan koyne. I g'i jisi Isa cewey cire, de a g'i noo baani.

³¹ Alžamaa almunkar kaŋ i ga dii benbawey ga šelan, borojerewey duu baani, bongey ga dira, danawey ga dii. I na Izirayel Koyoo beerandi.

Isa na boro zenber taaci (4.000) ŋandi (Marku 8.1-10)

³² Isa ciya nga taalibey se ka nee: «Ay ga tamalla jamaa se, zama jirbi hinza ti woo kaŋ i goo ay bande, i sii nda haya kaŋ i g'a ŋaa. Ay si baa y'i yeeti nda heraa, i masi koy kaŋ fondaa ra.»

³³ Nga taalibey nee a se: «Man ra ir ga duu saajoo woo ra ŋaayan kaŋ ga jama beeroo woo kungandi?»

³⁴ Isa nee i se: «Takula marje bara war kone?» I nee a se: «Iyye nda hamiisa kayna fooyan.»

³⁵ Woo banda ga, Isa na alžamaa yaamar i ma goro laboo ra.

³⁶ A na takula iyyaa nda hamiisawey zaa, a na albarka tee Irkoy se, a n'i dunbu k'i noo taalibey se, taalibey m'i noo alžamaa se.

³⁷ Borey kul ɲaa hala i kungu. I koy nda kokondo beeri iyye kaɲ ga too nda wey kaɲ cindi.

³⁸ Borey kaɲ n'i ɲaa man'ti kala boro zenber taaci (4.000) kaɲ ra woyey nda zankey mana kabandi.

³⁹ Woo banda ga, a na alžamaa naɲ i ma koy. A huru harihiyoo ra ka koy Magadaɲ laboo ra.

16

Borey na tammaasa kayfante ceeci (Marku 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹ Fariziyeney nda Sadusiyeney man Isa k'a sii, woo se i n'a wiri a ga a ma tammaasa kayfante foo tee ngi se kaɲ hun beenaa ra.

² A n'i zaabi ka nee: [«Nda cijinoo too, war ga nee: <Zaaroo ga boori, zama beenaa mma ciray.>

³ Subbaahi tayaa ra, war ga nee: <Hõ ncirɲi ga kaɲ, zama beenaa ga ciray, a ga žiibi.> War ga wan ka beenaa alhaaley kaa cere ra, amma war si wan ka zamanoo woo tammaasawey kaa cere ra!]

⁴ Zamanoo woo borey man'ti kala boro laalayan, zinateeri*, i ga tammaasa kayfante ceeci, amma i s'i noo tammaasa kaɲ man'ti woo kaɲ Yunusa n'a tee.» Woo banda ga, Isa n'i naɲ ka koy.

---

* **16:4 16.4** Zamnaa 12.39.

Dolobiroo kaŋ ga boro ga hima ka nga boŋ hawgay

(Marku 8.14–21; Luka 12.1)

⁵ Waatoo kaŋ taalibey ga deŋ ka koy haroo boŋ faa ga, i dirŋa ka takula zaa ngi bande.

⁶ Isa nee i se: «Guna, wa war boŋ hawgay Fariziyeney nda Sadusiyeney dolobiroo ga.»

⁷ Taalibey ŧelan-ŧelan cere game, de i nee: «Kaŋ se ir mana takula zaa se.»

⁸ Isa bay, a nee: «Macin se war ga ŧelan-ŧelan cere game, naanaykaccukoyney ka nee kaŋ war sii nda takula se?»

⁹ War si faham hala sohō, war si hongu takula guwaa kaŋ zamnandi boro zenber guwaa (5.000) se, kokondo mee marje no ka cindi kaŋ war n'i ka koy?

¹⁰ Kaŋ sii takula iyyaa ra kaŋ na boro zenber taacaa (4.000) ŋandi, kokondo beeri mee marje no ka cindi kaŋ war n'i ka koy?

¹¹ Taka foo ra war si faham kaŋ man'ti takulawey ŧennoo ga ay ga ŧelan war se? Wa war boŋ hawgay Fariziyeney nda Sadusiyeney dolobiroo ga.»

¹² Sohō kul ra taalibey faham kaŋ man'ti dolobiroo kaŋ ga huru takula ra ga a nee ngi ma ngi boŋ hawgay, amma Fariziyeney nda Sadusiyeney cawandoo ga a goo.

May ti Isa?

(Marku 8.27–30; Luka 9.18–21)

¹³ Waatoo kaŋ Isa koy laamaa ra kaŋ se i ga nee Sezare Filip†, a na nga taalibey hãa ka nee: «Borey mma nee, may ti Bora a kaŋ tee Adamize?»

¹⁴ I nee: «Boro fooyaŋ ga nee Yehiya kaŋ ti batizekaa ti ni, affooyaŋ ga nee Ilyasu ti ni, affooyaŋ mo ga nee kaŋ Žeremi wala annabey de affoo ti ni.»

¹⁵ A nee i se: «De war, war mma nee, may ti agay?»

¹⁶ Simoŋ Piyer zaabi ka nee: «Ni ti Almasihu, Irkoy hunantaa Iz'aroo.»

¹⁷ Isa zaabi ka nee: «N'duu gomni, Simoŋ, Bar-Yunusa‡ (maanaa <Yunusa iz'aroo>), zama man'ti gaaham nda kuri ka woo bangandi ma ne, amma ay Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra.

¹⁸ Agay mo g'a har ma ne kaŋ ni ti Piyer (maanaa <tondi>), de mo tondoo woo boŋ ay g'ay Egilizoo cin, de mo buuyan hinoo sii nda a se hini.

¹⁹ Ay ga ni noo beenaa Laamaa kufal-izey, haya kaŋ n'n'a guli laboo ga, ga gulandi beenaa ra, haya kaŋ n'n'a feeri laboo ga, ga feeri beenaa ra.»

²⁰ Woo banda ga, Isa na taalibey yaamar kaŋ i masi nee boro kul se kaŋ nga ti Almasihu.

*Isa ŝelaŋ nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Marku 8.31–33; Luka 9.22)*

---

† **16:13 16.13** Sezare woo man'ti kala koyraa kaŋ Filip n'a gorandi. Sezare nda Sezare Filip man'ti koyraa foo. ‡ **16:17 16.17** Yunusa da se i ga nee Yehiya, Yehiya 1.42; 21.15–16ra.

21 Za woo tee, Isa sintin ka nga taalibey cebe kaŋ kala nga ma koy Žerizalem ka hanse ka zarabi boro beerey, nda sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey kabey ra. A nee kaŋ i ga nga wii, de jirbi hinzantoo hane nga ga tun.

22 Piyer n'a dii jere ga ka citi a ga ka nee: «Jam, ay Koyoo, woo si tee ni ga.»

23 Isa bere ka nee a se: «Mooru ay ga, Šaytan, n'ga tee ya ne haya kaŋ g'ay ganji y'ay goyoo tee, zama n'si alhuzun nda Irkoy ibaayoo, borey wanoo nda n'ga alhuzun.»

*Takaa kaŋ ga kate boro ma hanga Isa
(Marku 8.34—9.1; Luka 9.23–27)*

24 Woo banda ga, Isa nee nga taalibey se: «Boro kaŋ ga baa nga ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa naŋ, a ma nga kanjandibundoo zaa§ jina, a ma hanga agay.

25 Boro kaŋ ga baa nga ma nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kaŋ ga nga hundoo mursandi ay maaganda se ga duu a.

26 Macin no a g'a hanse boro se a ma duu aduŋŋa kul, nda nga hundoo ga mursu? Wala mo, macin no boro g'a barmay nda nga hundoo?

27 Bora a kaŋ tee Adamize ga kaa nga Baaba Irkoy daržaa ra, nga nda nga almalaykey. Waa-too din a ga boro foo kul bana ka sawa nda nga teegoyoo.

28 Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boroyaŋ goo ne kaŋ si buuyan taba i mana dii Bora a kaŋ tee Adamize kaa nga Laamaa ra.»

---

§ 16:24 16.24 Zamnaa 10.38.

17

*Isa kunturoo alhaaloo barmay
(Marku 9.2-13; Luka 9.28-36; Piyer bataga 2to
1.16-18)*

¹ Jirbi iddu banda ga, Isa na Piyer, nda Žak, nda nga armaa Yehiya zaa ka koy jere ga tondi hondu beeri foo ga.

² Nga kunturoo alhaaloo barmay jiney ra. N dumoo nere ma nee waynaa. Nga darbawey kaaray sanda gaay.

³ Musa nda Ilyasu ne ka bangay i se, de i cindi ka šelan a bande.

⁴ Piyer na šennoo zaa ka nee Isa se: «Ay Koyoo, a ga boori ir ma cindi ne ra. Nda n'baa, ay ga hukum hinza cin ne, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.»

⁵ A goo ma šelan kan duula nerante foo ne ka nga biyoo k'i gum. Jinde foo ne ka fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, nga ti ay naaloo, wa hanajer a se!»

⁶ Waatoo kan taalibey maa woo, i na ngi ndumey ka sujudu, i hanse ka hunbur.

⁷ Isa man ey ka tuku i ga ka nee: «Wa tun, war masi hunbur!»

⁸ I na ngi boney jer, de i si dii boro kul nda man'ti Isa hinne.

⁹ Kan i goo ma zunbu tondi hondoo boŋ, Isa n'i yaamar ka nee: «Woo kan war dii a, war mas'a deede boro kul se hala waati kan ra Bora a kan tee Adamize tun bukawey ra.»

¹⁰ Woo banda ga, taalibey na Isa hãa ka nee: «Adiši macin se Citaaboo baykey ga nee kaŋ kala Ilyasu ma kaa jina?»

¹¹ A zaabi ka nee: «Cimi no kaŋ Ilyasu ga kaa ka hayey kul gorandi.

¹² Amma ay ga war bayrandi kaŋ Ilyasu kaa ka ben, i man'a bay, de borey n'a tee woo kaŋ kan i se. Takaa din da Bora a kaŋ tee Adamize ga zarabi kabey ra.»

¹³ Taalibey faham kaŋ Yehiya kaŋ ti batizekaa ga a ga šelaŋ ngi se.

*Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra
(Marku 9.14-29; Luka 9.37-43)*

¹⁴ Waatoo kaŋ Isa nda nga taalibey too jamaa do, aru foo kaa ka sonbu a jine

¹⁵ ka nee: «Ay Koyoo, hinne ay iz'aroo ga, cirawciraw bara a ga, a ga hanse ka zarabi. Cee fooyaŋ a ga kaŋ nuune ra, cee fooyaŋ hari ra.

¹⁶ Ay kate a ni taalibey do, amma i mongu k'a noo baani.»

¹⁷ Isa zaabi ka nee: «Dumi kaŋ si naanay, a ga Irkoy hoo, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande? Hala waati foo no ay ga hima ka war suuri? Wa kate ya ne zankaa.»

¹⁸ Isa zahã ganjoo ga. Ganjoo fatta zankaa ra, za waatoo woo a duu baani.

¹⁹ Woo banda ga, taalibey man Isa, ngey foo nda a, i nee: «Macin se ir, ir mana hin ka ganjoo gaaray?»

²⁰ A nee i se: «War naanaa no ma kacca. Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se: nda war naanaa ga too mutardi gurunbu-ize foo, war ga nee tondi

hondoo woo se: <Hun ne ka koy ya here>, a ga hun dogoo ra, haya kul si mongu war se.

²¹ [Amma ganjoo woo dumoo si fatta nda man'ti Irkoy njaarayyan nda meehawyan.]»

Isa yee ka šelan nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Marku 9.30–32; Luka 9.43–45)

²² Waatoo kaŋ Isa nda nga taalibey goo Galile, a nee i se: «Boraa kaŋ tee Adamize ga daŋandi adamizey kabey ra.

²³ I ga kaa k'a wii, de jirbi hinzantoo hane a ga tun.» Taalibey biney hanse ka maray.

Isa šelan Irkoy hugu beeroo alkaasoo ga

²⁴ Waatoo kaŋ Isa nda nga taalibey koy Kaparnahum, Irkoy hugu beeroo alkaasidiikey man Piyer ka nee: «War alfagaa nka si Irkoy hugu beeroo alkaasoo kaa?»

²⁵ A nee: «A g'a kaa.» Kaŋ a huru hugoo ra, Isa n'a jin ka šelan ka nee: «Macin no n'ga hongu, Simon? Mayyaŋ no ma hima ka saala wala alkaasi bana aduŋa kokoyey se, koyra-izey wala yawey?»

²⁶ A nee: «Yawey.»* Isa nee a se: «Adiši a sii koyra-izey jindey ga.

²⁷ Amma hala ir masi koy i maray, koy isaban-goo miŋoo ga, ma delbu warra, ma hamiisa jinaa cendi kaŋ kaa, ma miŋoo feeri, de n'ga nzorfu kaaray tamma foo gar a ra. A zaa, de m'a bana i se, agay nda ni maapoo ga.»

---

* **17:26 17.26** Waatoo din yawey kaŋ duwandi wongu ra ga alkaasoo bana.

18

May ka bisa borey kul?

(Marku 9.33–37; Luka 9.46–48)

¹ Alwaatoo woo, Isa taalibey man a ka nee: «May ka bisa borey kul beenaa Laamaa ra?»

² Isa na zanka kaccu foo cee k'a dan̄ ngi gamey ra,

³ a nee: «Cimoo ne kan̄ ay g'a har war se, nda war mana tuubi ka tee sanda zanka kaccuyan̄, šikka sii kan̄ war si huru beenaa Laamaa ra.

⁴ Woo se boro kul kan̄ na nga boŋ yeeti ganda sanda zanka kaccaa woo cine ga bisa borey kul beenaa Laamaa ra.

⁵ De mo boro kul kan̄ yadda ka zanka kaccaa woo cine foo dii ay maaganda se, bora, agay hunday ga a yadda.»

War ma hanse ka hawgay zunubu ga

(Marku 9.42–48; Luka 17.1–2)

⁶ «Amma boro kan̄ na boro kaccey wey affoo kan̄ ga naanay agay kan̄andi zunubu ra, bora, fufutondi beeri ma hawandi jindoo ga ka war-randi teekoo ra baa a se.

⁷ Aduŋna bone hayey kan̄ ga boro kan̄andi zunubu ra maaganda se, zama tilasu no hayey kan̄ ga boro kan̄andi zunubu ra ma tee, amma bora bone kan̄ ti addaliloo kan̄ nda i ga teendi.

⁸ Nda ni kaboo wala ni cewoo no ma ni kan̄andi zunubu ra, a dunbu m'a warra k'a moorandi ni. Ma tee kabefookoyi wala bongu ka huru hunaroo ra baa ma ne ma bara nda kabe hinka wala cee hinka, ma warrandi nuune abadantaa ra.

⁹ Nda ni moɲoo no ma ni kaɲandi zunubu ra, a dogu m'a warra k'a moorandi ni. Ma huru hunaroo ra nda moo foo baa ma ne n'goo nda moo hinka ma warrandi žahannam nuunaa ra.»

Feejoo kaɲ dere filla yaasayantaa
(Luka 15.3–7)

¹⁰ «Wa hawgay war masi boro kaccey wey affoo kaynandi. Ay ga war bayrandi kaɲ beenaa ra ngey almalaykey ga dii ay Baaba Irkoy kaɲ goo beenaa ra ndumoo waati kul.

¹¹ [Zama Bora a kaɲ tee Adamize nka kaa ka derantey ceeci k'i hallasi.]

¹² Macin no war g'a hongu? Nda boro foo goo nda feeji boɲ zangu (100), de affoo dere i ra, a si woyyagga cindi yaggaa (99) naɲ tondi hondey boɲ ka koy woo kaɲ dere ceeci?

¹³ Nda a hin ka duu a, cimoo ne kaɲ ay g'a har war se, a ga tee a se ɲaali ka bisa woyyagga cindi yaggaa (99) kaɲ mana dere.

¹⁴ Takaa din da, man'ti war Baaba Irkoy kaɲ goo beenaa ra ibaayoo no boro kaccey wey affoo ma dere.»

Armaa kaɲ na zunubu tee

¹⁵ «Nda ni armaa duu [ni ga] zunubu, koy zunuboo cebe a se ni nda a hinne game. Nda a na haɲajer ma ne, n'duu ni armaa.

¹⁶ Amma nda a mana haɲajer ma ne, hiino boro foo wala ihinka zaa ni bande <hala šennoo kul ma teendi seede hinka wala ihinza jine.>*

---

* **18:16 18.16** Alhukumoo 19.15.

17 Nda a wanji ka maa i se, a har Egilizoo se. Nda a wanji ka maa Egilizoo se, a ma tee ma ne sanda kutakaw wala alkaasidiikaw.

18 Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se: Haya kul kaŋ war n'a guli laboo ga, ga gulandi beenaa ra, haya kul kaŋ war n'a feeri laboo ga, ga feerandi beenaa ra.

19 Koyne mo [cimoo ne kaŋ] ay g'a har war se kaŋ war ra, nda boro hinka waafaku laboo ga ka haya kul kaŋ no ŋaaray, ay Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra g'a noo i se.

20 Zama nongu kaŋ ra boro hinka wala ihinza marga ay maajoo se, ay goo gamey ra.»

Tamoo kaŋ wanji ka yaafa filla yaasayantaa

21 Woo banda ga, Piyer man Isa ka nee a se: «Ay Koyoo, ay armaa kaŋ ga zunubu tee ay ga, hala cee marje no ay ga hima ka yaafa a se? Hala cee iyye wala?»

22 Isa nee a se: «Ay si nee ma ne hala cee iyye, amma hala cee woyye cindi iyye (77)†.

23 Woo se beenaa Laamaa ga hima nda kokoy kaŋ baa nga nda nga tamey ma laasaabuyan tee.

24 Waatoo kaŋ a sintin ka laasaabu, i kate a do garawkoyni foo kaŋ ga a goo nda talaŋ zenber woy (10.000).

25 Kaŋ tamoo si hin k'a bana, nga koyoo daŋ i ma nga, nda wandoo, nda izey, nda haya kul kaŋ goo a se neere ka nga bana.

26 Tamoo kaŋ ka gunguma a se ka nee: «Suuri ya ne, ay g'a kul bana ma ne.»

---

† 18:22 18.22 «hala cee woyye cindi iyye (77)», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «cee woyye (70) hala cee iyye», Sintinoo 4.24.

²⁷ Koyoo tamalla a se, a n'a feeri, a na garaa nanj a se.

²⁸ Tamoo din fatta, a na nga tam hangasine foo kubay kanj ga a goo nda nzorfu kaaray tamma bonj zangu (100). A n'a dii k'a koote ka nee a se: <Hayaa kanj ay g'a may ni ga bana.>

²⁹ Nga tam hangasinoo kanj ka gunguma a se ka wiri a ga ka nee: <Suuri ya ne, ay g'a bana ma ne.>

³⁰ Amma a mana yadda. A koy a warra kasaa ra, hala a ma garaa bana.

³¹ Nga tam hangasiney dii woo kanj tee, biney hanse ka maray, de i koy hayaa kul kanj teendi har ngi koyoo se.

³² Woo banda ga, koyoo n'a cee ka nee a se: <Tam laalaa, ay na ni garaa din kul nanj ma ne, zama n'n'ay suurandi.>

³³ Ni mo, n'si hima ka hinna ni tam hangasinoo se sanda takaa kanj nda agay, ay hinna ni ga?>

³⁴ Koyoo futu, de a n'a danj zukandikey kabey ra hala a ma hayaa kul kanj nga g'a may a ga bana.

³⁵ Takaa woo da no ay Baaba Irkoy kanj goo beenaa ra g'a tee war se nda war affoo kul si yaafa nga armaa se nda nga binoo kul.»

19

Isa šelan fayyan ga (Marku 10.1-12)

¹ Waatoo kanj Isa na šenney wey har ka ben, a hun Galile ka koy Žude gandaa ra, Žurdenj isaa se banda.

² Alžama beeri hanga a, a na wircikoyney noo baani no din ra.

³ Fariziyenyanj man a k'a sii, i nee: «A ga bisa boro se a ma fay nga wandoo addalil kul kañ ga wala?»

⁴ Isa zaabi ka nee: «War mana bay ka hayaa caw kañ za sintinoo ga, <aru nda woy no Takakaa n'i tee>*

⁵ ka nee: <Woo ka kate, boro ga hun nga jaa nda nga baaba do ka denji nga wandoo ga, de ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku.>†

⁶ Woo ra i si yee ka tee ihinka, amma i mma tee gaaham folloku. Borey kañ Irkoy n'i marga, adamize mas'i fayandi.»

⁷ I nee Isa se: «Adiši macin se Musa yaamar kañ boro ma fay-kaddaasu noo nga wandoo se jina, a ma fay [a]?»‡

⁸ Isa nee i se: «War biney šendiyanoo se Musa yadda war ma war wandey fay. Amma za sintinoo ga man'ti takaa woo no.

⁹ Ay ga war bayrandi kañ boro kañ na nga wandoo fay ka hiiji affoo, nda man'ti woyoo mma izefututaray tee, aroo na zina tee.»

¹⁰ Nga taalibey nee a se: «Nda takaa woo no boro ga ti a woy se, boro masi hiiji baa.»

¹¹ A nee i se: «Man'ti borey kul no ma faham šennoo [woo] se, nda man'ti borey kañ se a nondi.

¹² Zama boroyan goo no kañ si hiiji, za pañey gundey ra a tee i se. Boroyan goo no kañ si hiiji kañ adamizey k'i daasu. Boroyan goo no kañ

---

* **19:4 19.4** Sintinoo 1.27; 5.2. † **19:5 19.5** Sintinoo 2.24. ‡ **19:7 19.7** Alhukumoo 24.1, 3.

na ngi boŋ daasu beenaa Laamaa maaganda se. Boro kaŋ ga hin ka faham ma faham.»

Isa na albarka daŋ zankey ra

(Marku 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³ Woo banda ga, boroyaŋ kate Isa do zankayan hala a ma nga kabey fur i ga ka Irkoy njaaray i se, amma taalibey citi i ga.

¹⁴ Amma Isa nee: «Wa zankey naŋ, war mas'i ganji i ma kaa ay do, zama borey kaŋ ga hima nda ey wane nda beenaa Laamaa.»

¹⁵ A na nga kabey fur i ga, de a hun no din ka koy.

Aru almankoynoo

(Marku 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶ Aru foo ne ka man Isa ka nee: «Alfagaa, macin ti haya boryaa kaŋ ay ga hima k'a tee hala ya duu hunayan abadantaa?»

¹⁷ A nee a se: «Macin se n'g'ay hãa nda haya boryaa? Boro folloku ti iboryaa, nda n'ga baa ma duu hunayan, yaamarey dii.»

¹⁸ Aroo nee a se: «Affooyaŋ?» Isa nee: «Masi boro wii, masi zina, masi zay, masi taari seedetaray tee,

¹⁹ ma ni jaa nda ni baaba beerandi, de ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ.»§

²⁰ Arusoogaa nee a se: «Wey kul ay n'i dii, macin k'ay kuma koyne?»

²¹ Isa nee a se: «Nda n'ga baa ma tee boro kaŋ tee ka timme, koy hayey kaŋ goo ma ne neere, de

---

§ 19:19 19.19 Fattaroo 20.12-16; Alhukumoo 5.16-20; Sargarey 19.18.

ma hayoo noo talkey se, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.»

²² Kaŋ arusoogaa maa šennoo woo, a koy nda binemarayyan, zama a goo nda alman boobo.

²³ Isa nee nga taalibey se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, a ga šendi almankoy ni se a ma huru beenaa Laamaa ra.

²⁴ Ay g'a har war se koyne kaŋ yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoy ni ma huru Irkoy Laamaa ra.»

²⁵ Kaŋ taalibey maa woo, boŋey hanse ka haw, i nee: «Adiši may no ma hin ka hallasi?»

²⁶ Isa n'i guna, de a nee i se: «Adamizey se woo ga mongu, amma Irkoy se haya kul si mongu.»

²⁷ Waatoo din Piyer zaabi ka nee a se: «Ir ne, ir na hayey kul naŋ ka hanga ni bande. Macin no ir ga duu a?»

²⁸ Isa nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nda Bora a kaŋ tee Adamize kaa ka goro aduŋŋa barmayyanoo ga nga kokoy gorodoo daržantaa ra, war mo ga goro kokoy gorodoo woy cindi hinkaa (12) ra ka Izirayel alkabiila woy cindi hinkaa (12) ciiti.

²⁹ De mo boro kul kaŋ na nga hugey naŋ, wala nga armey, wala nga woymey, wala nga baaba, wala nga naa, wala nga izey, wala nga faarey ay maapoo maaganda se, bora a ga duu nga cine zangu (100), a ga hunayan abadantaa tubu.

³⁰ Amma boro booboyaŋ kaŋ goo jine ga kaa ka tee ikokoranteyaŋ, ibooboyaŋ kaŋ ti ikokoranteyaŋ ga kaa ka tee ijinayaŋ.»

20

Goykey kanj goo alaneb faaroo ra

¹ «Zama beenaa Laamaa ga hima nda hugukoy kanj fatta za subbaahi tayaa ka goykawyanj zaa nga alaneb faaroo se.

² A waafaku nda ey zaari foo kul nzorfu kaaray tamma foo, de a n'i sanba nga alaneb faaroo ra.

³ A yee ka fatta guuru yagga dimma ga, a dii boro fooyanj kanj goo farroo ra i si goy.

⁴ A nee i se: <War mo ma koy goy ag'alaneb faaroo ra, ay ga war bana nda woo kanj nda war ga hima.>

⁵ I koy. A yee ka fatta guuru woy cindi hinka (12) dimma ga nda guuru hinza dimma ga ka taka follokaa tee.

⁶ Guuru guu dimma ga, a fatta, a na affooyanj gar kanj goo farroo ra, a nee i se: <Macin se zaaroo kul ra war goo ne war si goy?>

⁷ I nee a se: <Haya kanj se boro kul man'ir zaa goy.> A nee i se: <War mo ma koy ag'alaneb faaroo ra.>

⁸ Waatoo kanj waynaa kanj, alaneb faaroo koyoo nee nga goykey jineboraa se: <Goykey cee, m'i bana ka sintin nda ikokorantey ka koy ijinawey ga.>

⁹ Guuru guwaa borey kaa, affoo kul duu nzorfu kaaray tamma foo.

¹⁰ Waatoo kanj wey kanj jin ka zandi kaa, i hongu kanj ngi ga duu ka bisa jerrey. Amma ngi mo affoo kul duu nzorfu kaaray tamma foo.

¹¹ Kanj i banandi, i nuunuunu hugoo koyoo ga

¹² ka nee: «Boro kokorantey wey, guuru folloku no i n'a goy, amma n'g'i sawandi nda ir kaŋ na zaaroo farawoo nda konnoo suuri.»

¹³ A na affoo zaabi i ra ka nee: «Ay ceroo, ya na ni zanba. Man'ti nzorfu kaaray tamma foo ga ir waafaku?»

¹⁴ Ni banaa dii ma koy. Ay ga ikokorantaa woo noo woo kaŋ ay n'a noo ma ne cine.

¹⁵ Wala a si hima ya ag'almaanoo tee woo kaŋ ay baa? Ni nka canse kaŋ ay na haya henna tee?»

¹⁶ Takaa woo no, ikokorantey ga tee ijinawey, de ijinawey ga tee ikokorantey.»

Isa cee hinzantoo kaŋ a ga šelan

*nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Marku 10.32-34; Luka 18.31-34)*

¹⁷ Waatoo kaŋ Isa ga žigi ka koy Žerizalem, a na taalibi woy cindi hinkaa (12) dii jere ga fondaa ra ka nee i se:

¹⁸ «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem. I ga Bora a kaŋ tee Adamize nondi sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey se. I ga kayandi kaŋ a mma hima ka buu.

¹⁹ I g'a nondi kutakey se i m'a kaynandi k'a barzu k'a kanji. Jirbi hinzantoo hane a ga tun.»

*Jineboro mma tee alhaadimaykaw
(Marku 10.35-45; Luka 22.24-27)*

²⁰ Woo banda ga, Zebede iz'arey naa nda nga iz'arey man Isa ka sujudu ka haya foo wiri a ga.

²¹ Isa nee a se: «Macin no n'ga baa?» A nee Isa se: «Daŋ kaŋ ag'iz'aru hinkaa woo, affoo ma

goro ni kabe hennaa ga, affaa ma goro ni kabe laalaa ga ni Laamaa ra.»

²² Isa zaabi ka nee: «War si haya bay kaŋ war g'a ŋaaray. War ga hin ka gurzugaa potoo hayaa haŋ kaŋ ay ga kaa k'a haŋ wala?» I nee a se: «Ir ga hin.»

²³ A nee i se: «Cimi no kaŋ war ga kaa k'ay potoo hayaa haŋ, amma ka goro ay kabe hennaa wala ilaalaa ga, man'ti agay no ma woo kayandi. A si nondi kala borey kaŋ se ay Baaba Irkoy n'a soolu.»

²⁴ Kaŋ taalibi woyaa (10) maa woo, i dukur arma hinkaa ga.

²⁵ Isa ciya i se, a nee: «War ga bay kaŋ gandawey alwakiiley ga koytaray fur i boŋ, boro beerey ga hini fur i boŋ.

²⁶ Amma war game man'ti takaa woo no, boro kaŋ ga baa nga ma tee war ra boro beeri, kala a ma tee war tamoo.

²⁷ Boro kul kaŋ ga baa nga ma huru war ra jine, kala a ma tee war baŋŋaa.

²⁸ Takaa din da Bora a kaŋ tee Adamize mana kaa hala i ma alhaadimay nga se, amma a nka kaa ka alhaadimay, de mo ka nga hundoo noo hala boro boobo zunubey ma banandi k'i hallasi.»

Isa na danaw hinka moyey feeri Žeriko koyraa jeroo ga

(Marku 10.46–52; Luka 18.35–43)

²⁹ Waatoo kaŋ i ga fatta Žeriko koyraa ra, alžama beeri hanga Isa.

³⁰ Danaw hinka ne ma goro fonda a jeroo ga. Kaŋ i ga maa Isa ga bisa, i kaati ka nee: «Hinna ir ga, [ir Koyoo,] Dawda Haamaa!»

³¹ Alžamaa ga citi i ga i ma dangay. Amma i mma kaati ka tonton ka nee: «Hinna ir ga, ir Koyoo, Dawda Haamaa!»

³² Isa kay, a ciya i se ka nee: «Macin no war ga baa y'a tee war se?»

³³ I nee a se: «Ir Koyoo, ir mma baa ir moyey ma feera.»

³⁴ Isa tamalla i se, a tuku ngi moyey ga, de dogoo din da i yee ka dii, i hanga a bande.

21

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Marku 11.1-11; Luka 19.28-40; Yehiya 12.12-19)

¹ Waatoo kaŋ i man Žerizalem, de i too Betefaže, Zaytunaŋey tondi hondoo here, Isa na taalibi hinka sanba

² ka nee i se: «Wa koy koyra-izoo ra kaŋ ga war tenje. Dogoo din da war ga farka woy foo ga kaŋ ga hawa, nga nda farka-ize foo. W'i feeri, war ma kate ey ya ne.

³ Nda boro šelan war se, war ma nee a se: «Ir Koyoo no ma too i ga, sohõ da a g'i yeeti.»*

⁴ Woo teendi hala hayaa kaŋ annaboo dontandi a m'a har ma tabati, a nee:

⁵ «Wa nee Siyon koyraa ize woyoo se:

---

* **21:3 21.3** «Ir Koyoo no ma too i ga, sohõ da a g'i yeeti.» Grek šenni ra, almaganaa faa ti «Ir Koyoo no ma too i ga.» Dogoo din da a g'i naŋ.»

«Ni kokoyoo ne ma kaa ni ga,
 binoo ga yay, a žigi farkaa woy
 nda farka-ize boŋ, adabba kaarumay iz'aru.»†

⁶ Taalibey koy, de i na hayaa tee sanda takaa
 kaŋ nda Isa n'a har.

⁷ I kate farka woyoo nda farka-izoo, i na ngi
 darbawey fur i boŋ, de Isa goro i boŋ.

⁸ Alžamaa beeri na ngi darbawey daaru fon-
 daa ra, affooyaŋ na tuuri kabeyaŋ dunbu k'i
 daaru fonda ra.

⁹ Alžamaa kaŋ goo jinoo ra nda wey kaŋ goo
 dumaa ga kaati ka nee:

«HozaanaDawda Haamaa se!
 Albarka ma huru bora ra kaŋ goo kaa ir Koyoo
 maapoo ga!

Hozaana beenaa se beene!»‡

¹⁰ Waatoo kaŋ Isa huru Žerizalem, koyraa kul
 jijiri ka nee: «May ti woo?»

¹¹ Alžamaa nee: «Woo ti annabi Isa, Nazaret kaŋ
 goo Galile boro no.»

*Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo
 ra
 (Marku 11.15-19; Luka 19.45-48; Yehiya 2.13-
 22)*

¹² Isa huru Irkoy hugu beeroo ra, a na maa-
 malakey nda daykey kul gaaray k'i kaa taray no
 din ra. A na nooru barmaykey taabaley nda
 tuuzun neerekey gorohayey gum carawey ga.

¹³ A nee i se: «A hantumandi Citaaboo ra ka
 nee:

† 21:5 21.5 Zakarya 9.9. ‡ 21:9 21.9 Zabur 118.25-26.

«Ay hugoo ga ciyandi nda hugu kanj ra Irkoy ga
 ɲaarayandi»§,
 amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

¹⁴ Danawyanj nda bonguyan man a Irkoy hugu
 beeroo ra, a n'i noo baani.

¹⁵ Kanj sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo
 baykey dii kayfey kanj a n'i tee, nda zankey
 kanj ga kaati Irkoy hugu beeroo ra ka nee:
 «HozaanaDawda Haamaa se!», i futu,

¹⁶ de i nee a se: «N'ga maa hayaa kanj wey goo
 m'a har wala?» Isa nee i se: «Ayyo. War mana
 bay ka ŝennoo woo caw: «N'na ni saaburoo danj
 zanka kaccey nda naanandey mijney ra?»*»

¹⁷ Woo banda ga, a n'i nanj, a fatta koyraa ra
 ka koy Betani, no din ra a na cijinoo tee.

Jeejaynaŋoo kanj Isa n'a danga
(Marku 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Subbaahi tayaa ra, kanj Isa ga yee koyraa ra,
 a heray.

¹⁹ Kanj a ga jeejaynaa foo honnay fondaa ra, a
 koy a here, amma a mana haya kul gar a ga kala
 fitawey hinne. A nee a se: «Ize masi zay ni ga
 hala abada.» Dogoo din da jeejaynaŋoo kogu.

²⁰ Taalibey dii woo, boŋey haw, i nee: «Taka
 foo dogoo din da jeejaynaŋoo kogu?»

²¹ Isa n'i zaabi ka nee i se: «Cimoo ne kanj
 ay g'a har war se, nda war ga naanay, war si
 ŝikka, war ga hayaa tee kanj teendi jeejaynaŋoo
 se, koyne mo ba tondi hondoo woo, nda war nee
 a se: «Hun ne ma ni boŋ warra teekoo ra», a ga
 tee.

---

§ 21:13 21.13 Ezayi 56.7. * 21:16 21.16 Zabur 8.3.

²² Haya kul kaŋ war n'a wiri Irkoy ŋaarayyan ra, nda war ga naanay, war ga duu a.»

Man ra Isa duu nga hinoo
(Marku 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Isa koy Irkoy hugu beeroo ra, a goo ma cawandi kaŋ sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey man a ka nee: «Hini foo nda n'ga wey tee? May ka ni noo hinoo woo?»

²⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Agay mo ga war hãa nda haya folloku. Nda war n'a har ya ne, ay ga hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee:

²⁵ Yehiya batizeyanoo, man ra a hun, beenaa ra wala adamizey do?» I ŧelan-ŧelan cere game ka nee: «Nda ir nee <Beenaa ra>, a ga nee ir se: <Adiŧi macin se war mana naanay a?»

²⁶ Nda ir nee mo: <Adamizey>, ir ga hunbur alžamaa, zama borey kul ga Yehiya dii annabi.»

²⁷ I na Isa zaabi ka nee: «Ir si bay.» A nee i se: «Agay da si hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee.»

Iz'aru hinkaa filla yaasayantaa

²⁸ «Macin no war nee fillaa woo ra? Aru foo kaŋ goo nda zanka hinka. A man ijinaa ka nee: <Ay zankaa, koy goy hõ alaneb faaroo ra.>

²⁹ A zaabi ka nee: <A si tee ya ne.> Waati banda ga, zanka yee nga ŧennoo se banda, a koy.

³⁰ A man affaa ka ŧenni follokaa har a se. Zankaa n'a zaabi ka nee: <A boori, ay koyoo.> Amma a mana koy.

³¹ Ihinkaa ra, affoo ka nga baaba ibaayoo tee?» I nee: «Ijinaa.» Isa nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay

g'a har war se, alkaasidiikey nda woykuurey ga war jin ka huru Irkoy Laamaa ra.

³² Zama Yehiya kaa war do nda fondo šerrantaa, war mana naanay a. Amma alkaasidiikey nda woykuurey naanay a. De mo ba kan war dii woo, war mana kokor ka nimsi ka naanay a.»

*Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa
(Marku 12.1-12; Luka 20.9-19)*

³³ «Wa hanajer filla yaasayante foo se koyne. Aru foo kan hugukoy no, a na alaneb faari tee. A na cete cin k'a wanga. A na nongu fanši kan ra i ga tuuri-izey motti. A na soorohugu kuku cin†. Woo banda ga, a na faaroo nan beerikawyan kone, de a naaru.

³⁴ Kan hegaa waatoo man, a na nga tamey sanba beerikey do hala nga ma duu faari-izey ra.

³⁵ Beerikey na tamey dii ka affoo kar, ka affoo wii, ka affaa warra nda tondi k'a wii.

³⁶ A yee koyne ka tam fooyan kan boobo nda ijinawey sanba. I na taka follokaa tee i se.

³⁷ Woo kul banda ga, a na nga iz'aroo sanba i do, a nee: <I g'ay iz'aroo beerandi.>

³⁸ Amma kan beerikey ga dii iz'aroo, i nee cere se: <Woo ti tubukaa. Wa kaa, ir m'a wii, ir ma nga tubuhayaa taa.>

³⁹ I n'a dii, i n'a warra taray k'a kaa faaroo ra, i n'a wii.

⁴⁰ Nda faaroo koyoo kaa, macin no a g'a tee beerikey wey se?»

---

† 21:33 21.33 Soorohugu no kan ga lakkalkey ga žigi ka faaroo hawgay.

⁴¹ I nee a se: «A ga boro laaley wey halaci laala. A ga faaroo yeeti beerikaw tanayan se kan g'a noo faari-izey hegaa waati.»

⁴² Isa nee i se: «War mana bay ka woo caw Citaaboo ra wala:

‹Tondoo kan cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.

Ir Koyoo ka baa woo ma tee,
alaabiina no ir money cire!›‡

⁴³ Woo se ay ga nee war se, Irkoy Laamaa ga hun war kone, de a ga nondi jama foo se kan ga albaha tee Laamaa se.

⁴⁴ [De mo boro kan kan tondoo woo bon ga say. Boro kan ga a kan ga motti.]»

⁴⁵ Kan sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney maa nga filla yaasayantey, i bay kan ngi ga a goo.

⁴⁶ I ceeci ngi m'a dii, amma i hunbur jamaa, zama jamaa mm'a dii annabi.

22

Hoyandikey filla yaasayantaa

(Luka 14.15-24)

¹ Isa yee ka zaabi ka šelan i se nda filla yaasayante ka nee:

² «Beenaa Laamaa ga hima nda kokoy kan na hijay hoyandi tee nga iz'aroo se.

³ A na nga tamey sanba i ma hoyandikey cee. Amma hoyandikey mana baa ngi ma koy.

⁴ A yee koyne ka tam fooyan sanba ka nee: «Wa nee hoyandikey se: "Nga ne, ay njaahayaa soolu.

‡ 21:42 21.42 Zabur 118.22-23.

Ay haw yaarey nda ag'alman naasey koosandi. Hayey kul soolu. Wa kaa hiijaa ra.”>

⁵ Amma i mana hoyandoo dan assal, affoo kul koy nga fondaa ra. Affooyan koy ngi faarey ra, affooyan ngi maamalaa ra.

⁶ Wey kan cindi na tamey dii k'i zarabi k'i wii.

⁷ Kokoyoo futu, a na nga soojey sanba i ma borowikey din halaci ka ngi koyraa ton.

⁸ Woo banda ga, a nee nga tamey se: <Naahayey soolu, amma hoyandikey mana hima nda a.

⁹ Adişi wa koy nongey kan ra fondawey ga cere kubay, boro kul kan war n'a gar no din, war m'a cee a ma kaa hiijaa ra.>

¹⁰ Tamey din fatta ka koy fondawey bande ka borey kul marga kan i duu ey, ilaala nda ihenna. Hiijaa hugoo too.

¹¹ Kokoyoo huru ka dii hoyandikey, a dii affoo kan ga hiijaa hoyandoo darbaa sii.

¹² A nee a se: <Ay ceroo, taka foo nda ni huru ne ra hiijaa hoyandoo darbaa sii ni jindoo ra?> Bora dangay suk.

¹³ Kokoyoo nee tamey se: <Wa cewey nda kabey haw, war m'a warra taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.>

¹⁴ Zama boro boobo goo no kan ciyandi, amma Irkoy boro suubantey ga kacca.»

*Alkaasoo kan ga banandi kokoy beeroo se
(Marku 12.13-17; Luka 20.20-26)*

¹⁵ Woo banda ga, Fariziyeney koy cere guna ka dii taka kan nda ngi na Isa dii nda nga meeşennoo.

16 I na ngi taalibey nda Herod kondaa borey sanba a do ka nee: «Alfagaa, ir ga bay kaŋ cimi harkaw ti ni, n'ga Irkoy fondaa cawandi nda cimi, koyne mo n'si hunbur boro kul. N'si borey ndumey guna.

17 Adiŋi ir bayrandi woo kaŋ n'g'a hongu. A ga hima alkaasi ma banandi kokoy beeroo se wala a si hima?»

18 Isa na ngi laalayyanoo bay, a nee: «Macin se war g'ay sii, almunafikey?

19 Wa alkaasoo nooroo cebe ya ne.» I kate a se nzorfu kaaray tamma foo.

20 A nee i se: «May biyoo nda nga maapoo ti woo?»

21 I nee a se: «Kokoy beeroo.» Waatoo din a nee i se: «Adiŋi wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.»

22 Bonjey haw nda woo kaŋ i maar'a, i na Isa naŋ ka koy.

Hãayan bukawey tunyanoo ga

(Marku 12.18-27; Luka 20.27-40)

23 Zaari follokaa ra, Sadusiyeney kaŋ ga nee tunyan si bara man Isa, i n'a hãa

24 ka nee: «Alfagaa, Musa nee: «Nda aru buu a mana duu ize, nga armaa ga hiija woyoo hala a ma duu bukaa se ize.»*

25 Arma iyey bay ka bara ir ra, ijinaa hiiji, a buu a mana duu ize. Armaa na wandoo zaa.

26 Takaa din da ihinkantoo, ihinzantoo hala iyyantoo ga.

27 I kul dumaa ga, woyoo mo buu.

---

* 22:24 22.24 Alhukumoo 25.5-6.

28 Adişi tunyanoo hane, iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama i kul hiiji a ka bisa.»

29 Isa zaabi ka nee i se: «War dere, war si Citaaboo bay, war si Irkoy hinoo bay.

30 Zama tunyanoo hane, arey si hiiji, woyey si nondi hiijay. Amma i mma tee sanda al-malaykayan beenaa ra.

31 Bukawey tunyanoo šennoo ga, war mana bay ka hayaa caw kaŋ Irkoy n'a har war se:

32 <Agay ti Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo?>† Irkoy man'ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no.»

33 Alžamaa kaŋ ga haŋajer a se, nga cawandoo tee i se boŋhaway.

Yaamarey kul ibeeroo

(Marku 12.28-34; Luka 10.25-28)

34 Waatoo kaŋ Fariziyeney maa kaŋ Sadusiyeney dangay suk Isa jine, i na cere marga.

35 Ngi affoo [kaŋ ti ašariyaa baykaw] n'a sii k'a hãa ka nee:

36 «Alfagaa, ašariyaa yaamarey kul ibeeroo ti affoo?»

37 Isa nee a se: ««Ma baa ni Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni lakkaloo kul.»‡

38 Woo ti yaamarey kul ibeeroo, nga ti yaamar jinaa.

39 Ihinkantoo ne kaŋ ga hima nda ijinaa: <Ma baa ni cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ.>§

† 22:32 22.32 Fattaroo 3.6, 15. ‡ 22:37 22.37 Alhukumoo 6.5.

§ 22:39 22.39 Sargarey 19.18.

⁴⁰ Yaamar hinkaa woo ga, ašariyaa kul nda annabey ga deeja.»

*Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo
(Marku 12.35–37; Luka 20.41–44)*

⁴¹ Waatoo kaŋ Fariziyeney marga, Isa n’i hãa

⁴² ka nee: «Macin no war g’a hongu Almasihu ga? May ize no?» I nee a se: «Dawda Haamaa no.»

⁴³ A nee i se: «Adiši taka foo nda Dawda Irkoy Hundoo hinoo ra g’a cee nda Koy ka nee:

⁴⁴ <Ir Koyoo nee ay Koyoo se:

“Goro ay kabe hennaa here, hala waati kaŋ ra ay na ni iberey daŋ ni cewey cire?”>*

⁴⁵ Adiši nda Dawda g’a cee nda Koy, taka foo nda a ga tee a se Haama?»

⁴⁶ Boro kul mana hin k’a zaabi nda šenni foo. Za hanoo din, boro kul mana yadda ka hãayan fur a ga.

23

Wa hawgay Citaaboo baykey nda Fariziyeney ga

(Marku 12.38–39; Luka 11.43, 46; 20.45–46)

¹ Woo banda ga, Isa šelan jamaa nda nga taalibey se

² ka nee: «Musa dogoo ra Citaaboo baykey nda Fariziyeney koy goro.

³ Adiši haya kul kaŋ i n’a har war se, war m’a dii, war m’a tee. Amma war masi ngi teegoyey tee. Zama i si hayaa tee kaŋ i g’a har.

* 22:44 22.44 Zabur 110.1.

⁴ I ga jeeje tiŋayan [kaŋ borey si hin ey] haw k'i dan adamizey jese y ga, amma ngi, i si baa ngi ma kabe-ize foo dan i se.

⁵ Ngi teegoyey kul i s'i tee kala hala adamizey ma dii ngey sabbu se. I ga ngi tiirawey tefayandi, i ga ngi kaayey miŋey buzu-buzey kukandi*.

⁶ I ga baa jine gorodogey ŋaadogey nda margahugey ra.

⁷ I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra, adamizey ma nee ngi se Rabbi.

⁸ Amma war, war masi ciyandi nda Rabbi, zama boro folloku ti war alfagaa, de war kul ti cere armayan.

⁹ War masi nee boro kul se war Baaba laboo ga, zama boro folloku ti war Baaba Irkoy kaŋ goo beenaa ra.

¹⁰ War masi ciyandi nda jineboro, zama boro folloku ti war jineboraa kaŋ ti Almasihu.

¹¹ War kul ibeeroo ga tee war tamoo.

¹² Boro kaŋ na nga boŋ jer ga yee ganda, boro kaŋ na nga boŋ yeeti ganda ga jerandi.»

*Isa citi Citaaboo baykey nda Fariziyeney ga
(Marku 12.40; Luka 11.39-52; 20.45-47)*

¹³ «War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga beenaa Laamaa daabu borey ga, war si huru, war si wey kaŋ ga baa ngi ma huru, naŋ i ma huru.

¹⁴ [War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga woyey kaŋ kurney faati kabey koonandi. Nda war ga Irkoy ŋaaray, war si cahã ka ben hala borey

---

* **23:5 23.5** I mm'i dan hala ngi ma duu ka hongu Irkoy yaamarey.

ma dii war. Woo se war zukandoo ga hanse ka boobo.]

¹⁵ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga teekoo nda laboo dira ka duu boro folloku kaŋ huru alyahuudutaray. Nda a huru, war g'a tee žahannam ize cee hinka ka bisa war.

¹⁶ War bone, gongukaw danawey kaŋ ga nee: <Nda boro žee nda Irkoy hugoo man'ti baffoo no, amma nda boro žee nda Irkoy hugoo wuragoo, nga žeeyanoo ga diyandi.>

¹⁷ Danaw saamey, affoo ti ibeeroo, wuragoo wala Irkoy hugoo kaŋ ga wuragoo henanandi?

¹⁸ War ga nee koyne: <Nda boro žee nda Irkoy hugoo man'ti baffoo no, amma nda boro žee nda sargaroo kaŋ goo sargari tonadogoo boŋ, nga žeeyanoo ga diyandi.>

¹⁹ Danawey, affoo ti ibeeroo, sargaroo wala sargari tonadogoo kaŋ ga sargaroo henanandi?

²⁰ Boro kaŋ žee nda sargari tonadogoo, žee nda a nda haya kul kaŋ goo a boŋ.

²¹ Boro kaŋ žee nda Irkoy hugoo, žee nda a nda Bora a kaŋ ga goro a ra.

²² Boro kaŋ žee nda beenaa, žee nda Irkoy kokoy gorodogoo nda Bora a kaŋ ga goro a ra.

²³ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga anaanawoo, nda kaabaa, nda day-day kaŋ se i ga nee kumin, azakkaa noo Irkoy se. Amma war na ašariyaa haya beerey naŋ kaŋ ti šerretaray, nda hinnari, nda laadirtaray. Wey ti hayey kaŋ war hima k'i tee bila nda war ma jerey naŋ.

²⁴ Gongukaw danawey kaŋ ga hamni-ize soogu k'a kaa ngi hanhayaa ra, amma war ga yoo gon.

²⁵ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga potoo nda taasaa dumaa jumay, amma kuneheroo ga too nda komari nda alhawa futu.

²⁶ Fariziyen danaa, potoo gundoo jumay jina hala dumaa mo ma henan.

²⁷ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga hima nda saarayyan kaŋ i n'i kaarayandi, tarayheroo ga hima nda haya kaŋ ga boori, amma kuneheroo ga too nda bukaw biri nda žiibi dumi kul.

²⁸ Takaa din da, war da mo, tarayhere war ga hima nda boro šerranteyan adamizey jine, amma kunehere war ga too nda almunafikitaray nda goy futu teyan.

²⁹ War bone, Citaaboo baykey nda Fariziyeney, almunafikey, zama war ga annabey saarawey cin ka boro šerrantey saarawey taalam,

³⁰ de war ga nee: <Nda a gar ir mma bara ir kaagey zamanoo ra, ir si hanga ey ka annabey kurey mun.>

³¹ Woo ra war mma seedetaray tee war boŋ ga kaŋ annabey wiikey izey ti war.

³² War, wa hayaa kaŋ war kaagey n'a sintin ka too nga kaydogoo ga!

³³ Gandakarfeý, gondi izey, taka foo ra war ga zuru žahannam ciitoo se?

³⁴ Woo se nga ne, ay ga annabiyan, nda lakkalkoyniyan, nda Citaaboo baykawyan sanba war ga. War ga wiiya i ra, war ga boroyan kanji

i ra, war ga affooyan̄ barzu i ra war margahugey ra. War g'i gurzugay koyra ka koy koyra,

³⁵ hala kuri šerrantaa kan̄ mun laboo ga ma kan̄ war boŋ, m'a dii za Habila kan̄ ti boro šerrante kuroo munyanoo hala Zakarya, Barki izoo kuroo munyanoo ga kan̄ war n'a wii Irkoy hugoo nda sargari tonadogoo game.†

³⁶ Cimoo ne kan̄ ay g'a har war se, woo kul si kan̄ kala zamanoo woo izey boŋ.»

*Isa h̄ee Žerizalem ga
(Luka 13.34–35)*

³⁷ «Žerizalem, Žerizalem kan̄ ga annabey wii, a ga tondi ka borey warra k'i wii kan̄ sanbandi a ga. Cee marje ay baa ya ni izey marga sanda takaa kan̄ nda gorgo ga nga izey marga nga fatawey cire, amma war wanji!

³⁸ Nga ne, war hugoo ga nan̄andi ka tee gangani furante.

³⁹ Ay g'a har war se kan̄ war si dii agay koyne za sohō da hala waati kan̄ ra war ga nee: <Albarka ma huru bora ra kan̄ ga kaa ir Koyoo maapoo ga.>‡»

24

*Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi
(Marku 13.1–2; Luka 21.5–6)*

¹ Waatoo kan̄ Isa goo ma fatta Irkoy hugu beeroo ra ka koy, nga taalibey man a ka hugey kan̄ goo Irkoy hugu beeroo ra cebe a se.

† 23:35 23.35 Sintinoo 4.8; Taarikey 2to 24.20–22. ‡ 23:39 23.39 Zabur 118.26.

² A n'i zaabi ka nee: «War ga dii woo kul? Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, tondi foo si cindi affoo boŋ kaŋ si kaa ka kayra.»

*Isa na gurzugawey sintinoo bayrandi
(Marku 13.3-13; Luka 21.7-19)*

³ Woo banda ga, kaŋ Isa goro Zaytupaŋey tondi hondoo boŋ, nga taalibey man a jere ga ka nee: «Waatoo har ir se kaŋ a ga tee, de mo macin ti ni kaayanoo nda zamanoo benantaa tammaasaa?»

⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa hawgay boro kul masi war darga,

⁵ zama boro booboyan ga kaa ay maapoo ga ka nee kaŋ ngi ti Almasihu, de mo i ga boro boobo darga.

⁶ War ga kaa ka maa wonguyan nda wongu alhabaryan, wa war boŋ hawgay war masi hunbur. Kala wey ma teendi, amma hala sohō man'ti benantaa no.

⁷ Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga tun ka laama foo wongu. Herayyan nda labu jijiriyan ga tee nongu boobo ra.

⁸ Wey kul man'ti kala sintinoo, i ga hima nda hayyan kuubi jina-jinawey.

⁹ Waatoo woo, i ga war nondi zarabiyan se, i ga war wii, gandawey kul ga konna war ay maapoo sabbu se.

¹⁰ Alwaatoo woo, boro boobo ga murti, i ga cere nondi, i ga konna cere.

¹¹ Taari annabi boobo ga tun ka boro boobo darga.

¹² Goy futu teeyanoo booboyanoo se, boro boobo bajoo ga yee ganda.

13 Amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.

14 LaamaaAlhabar Boryaa woo ga waazandi aduŋŋa kul ra ka seedetaray tee gandawey kul se. Woo banda ga, benantaa no.»

Isa na zarabi beeroo waatoo bayrandi

(Marku 13.14–23; Luka 17.23–24, 37; 21.20–24)

15 «Waati kaŋ war ga dii <haya harramantaa>* kaŋ annabi Daniyel n'a har ga goro nongu henanantaa ra. Boro kaŋ g'a caw ma faham!

16 Waatoo din borey kaŋ goo Žude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey ra.

17 Boro kaŋ goo sooro boŋ masi zunbu ka hayey zaa kaŋ goo nga hugoo ra.

18 Boro kaŋ goo faarey ra masi yee ka koy nga burmusoo zaa.

19 Woyey bone kaŋ ga tee boro hinka nda wey kaŋ ga naanandi haney din.

20 Wa Irkoy ŋaaray hala war zuruyanoo masi tee jiyaw ra wala hunanzam zaari hane.

21 Zama waatoo din zarabi beeri ga tee kaŋ cine mana bay ka tee za aduŋŋa sintinoo ga hala sohō. Šikka sii nga cine si yee ka tee.

22 Nda a gar haya nka mana kumandi zaarey din ra, boro kul si hallasi. Amma Irkoy boro suubantey maaganda se haya ga kumandi zaarey din ra.

23 Nda boro nee war se: <Almasihu ne, ne ra> wala: <Nga ne>, war masi naanay.

24 Zama taari almasihuyan nda annabiyan ga tun. I ga tammaasa beeriyan nda kayfiyan tee

---

* 24:15 24.15 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

hala, nda a ga hin ka tee, ngi ma Irkoy boro suubantey mo darga.

²⁵ Nga ne, ay na war haŋa žiibey kaa.

²⁶ Adiši nda i nee war se: <Nga ne saajoo ra>, war masi koy, <Nga ne hugoo kunehere>, war masi naanay.

²⁷ Zama takaa kaŋ nda meloo ga dii waynahunay ka koy hala waynakanay, takaa din no Bora a kaŋ tee Adamize kaayanoo hane.

²⁸ Nongoo kaŋ ra bukaa goo, no din ra dutaley ga marga.»

Bora a kaŋ tee Adamize kaayanoo

(Marku 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁹ «Dogoo din da zaraboo haney din banda ga, waynaa ga tee kubay, handoo si nga gaayoo noo, handarawey ga kaŋ ka hun beenaa ra, beenaa hayey ga jijiri.

³⁰ Waatoo din Bora a kaŋ tee Adamize tammaasaa ga bangay beenaa ra. Aduŋŋa alkabiilawey kul ga binehēenay, de i ga dii <Bora a kaŋ tee Adamize ga kaa duulawey ga ka hun beenaa ra>† nda gaabi nda darža beeri.

³¹ A ga nga almalaykey sanba nda laati beeri hēeni beeri hala i ma nga boro suubantey marga ka hun gandaa kanje taaca kul ga aduŋŋa boŋ fo o ga ka koy boŋ faa ga.»

Bayra a kaŋ jeejayŋaŋoo g'a noo

(Marku 13.28-31; Luka 21.29-33)

³² «Wa faham bayra a se kaŋ jeejayŋaŋoo g'a noo. Za tuuroo kabey subey ban, i na fita

† 24:30 24.30 Daniyel 7.13.

taagayan tee, war ga bay kan konnoo waatoo man.

³³ Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey kul, war ma bay kan a man, a goo koyraa mijoo ga.

³⁴ Cimoo ne kan ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala hayey wey kul ma teendi.

³⁵ Beenaa nda gandaa ga dere, amma ay meeşenney si dere abada.»

Wa hanna cijin nda zaari

(Marku 13.32-37; Luka 17.26-30, 34-36; 21.34-36)

³⁶ «Boro kul si hanoo wala waatoo bay kan hayey wey ga kaa ka tee. Almalaykey kan goo beenaa ra s'a bay, Iz'aroo s'a bay, Baaba Irkoy hinne no ma waatoo bay.

³⁷ Hayaa kan tee Nuhu zaarey hane, takaa din da no ma tee Bora kan tee Adamize kaayanoo ga.

³⁸ Haney kan hari beeroo mana kaa, borey ga n̄aa i ga han, i ga hiiji i ga ngi izey hiijandi hala hanoo kan Nuhu huru sunduku beeroo ra kan tee harihi.

³⁹ I mana haya kul bay hala waatoo kan ra hari beeroo kaa k'i kul tuusu. Takaa woo da cine no ma tee Bora kan tee Adamize kaayanoo ga.

⁴⁰ Waatoo woo, boro hinka kan goo faari ra, affaa ga zandi, affaa ga nanandi.

⁴¹ Woy hinka kan ga fufu fufutondi ga, affaa ga zandi, affaa ga nanandi.

⁴² Adişi wa hanna cijin nda zaari, zama war si bay han kan no war Koyoo ga kaa.

⁴³ War ma haya foo bay kanj ti, nda a gar hugukoy ga bay waatoo kanj ga zayoo ga kaa, a ga hanna, a si nanj a ma nga hugoo kayri.

⁴⁴ Woo se war mo ma soolu, zama waatoo kanj war s'a hongu ra Bora a kanj tee Adamize ga kaa.»

Tam dumi hinkaa
(Luka 12.41–48)

⁴⁵ «May ti tam laadirante lakkalkoynoo kanj nga koyoo g'a danj nga borey jine hala a m'i noo njaayan waatoo ra kanj ga hima?

⁴⁶ Tamoo din duu gomni kanj nga koyoo kaayanoo ga, a g'a gar a ga takaa woo tee.

⁴⁷ Cimoo ne kanj ay g'a har war se, a g'a danj nga almaanoo kul jine.

⁴⁸ Amma nda tam laala no, a nee nga binoo ra: <Ay koyoo ga gay>,

⁴⁹ nda a sintin ka nga tam hangasiney kar, ka nja ka hanj harifutu hankey bande,

⁵⁰ tamoo woo koyoo ga kaa zaari kanj a s'a hongu ra nda waati kanj a s'a bay ra.

⁵¹ A g'a zukandi futu ka nga nda almunafikey tee affoo. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.»

25

Hondiyaw woyaa (10) filla yaasayantaa

¹ «Hanoo din, beenaa Laamaa ga hima nda hondiyaw woy (10) kanj na ngi fitillawey zaa ka fatta ka koy aruhiji taagaa kubay.

² Igguu i ra sii nda lakkal, igguu goo nda lakkal,

³ zama lakkal janantey na ngi fitillawey zaa, i mana jii zaa ngi bande.

⁴ Amma lakkalkoyney na jii danj ngi jinawey ra ka koy nda ngi fitillawey.

⁵ Kañ aruhijoo gay a mana kaa, i kul dusungu ka jirbi.

⁶ Cijinoo gamoo ra, kaati foo tee ka nee: <Aruhijoo ne, wa fatta k'a kubay!>

⁷ Hondiyawey kul tun ka ngi fitillawey hanse.

⁸ Lakkal janantey nee lakkalkoyney se: <Wa ir noo war jiyey ra, zama ir fitillawey goo ma buu.>

⁹ Lakkalkoyney zaabi ka nee: <Kalaa, a si too ir nda war. Wa koy maamalakey do ka day war boŋ se.>

¹⁰ Waatoo kañ i koy day, aruhijoo kaa, soolantey huru a bande hijaa hugoo ra, i na hugoo mijoo daabu.

¹¹ Kayna, hondiyawey jerey kaa ka nee: <Ir koyoo, ir koyoo, feeri ir se!>

¹² Amma a n'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kañ ay g'a har war se, ay si war bay.>

¹³ Adiŋi wa hanna cijin nda zaari, zama war si zaaroo bay, war si waatoo bay.»

*Nooru talfantaa filla yaasayantaa
(Luka 19.11-27)*

¹⁴ «A ga hima nda boro kañ ga koy naaru. A ciya nga tamey se k'i noo nga almaanoo.

¹⁵ A na affoo noo talañ guu, affoo ihinka, a na affoo noo affoo. A na affoo kul noo woo kañ boraa ga hin a, a naaru. Dogoo din da

¹⁶ woo kañ duu talañ guwaa koy i ka goy, a duu igguu tana.

¹⁷ Takaa din da, woo kañ duu ihinkaa, duu ihinka tana.

18 Amma woo kaŋ duu afolloku koy guusu fanši laboo ra ka nga koyoo nooroo tugu a ra.

19 Waati kuku banda ga, tamey wey koyoo kaa, a na nooroo laasaaburoo tee i bande.

20 Woo kaŋ duu talaŋ guwaa man, a kate ey nda igguu tana kaŋ a duu ey, a nee: <Ay koyoo, talaŋ guu no n'n'ay noo, igguu tana ne kaŋ ay duu ey.>

21 Nga koyoo nee a se: <A boori, tam henna laadirantaa, ni laadir ikaccu ra, ay ga ni dan haya boobo jine, huru ir ma paali.>

22 Woo kaŋ duu talaŋ hinkaa mo man, a nee: <Ay koyoo, talaŋ hinka no n'n'ay noo, ihinka tana ne kaŋ ay duu ey.>

23 Nga koyoo nee a se: <A boori, tam henna laadirantaa, ni laadir ikaccu ra, ay ga ni dan haya boobo jine, huru ir ma paali.>

24 Woo kaŋ duu talaŋ follokaa mo man, a nee: <Ay koyoo, ay ga bay kaŋ boro šenda ti ni, n'ga hegay nongu kaŋ ra mana duma, n'ga marga nongu kaŋ ra mana saya.>

25 Ay hunbur, ay koy ni talaŋoo tugu laboo cire, ni wanoo ne.>

26 Nga koyoo n'a zaabi ka nee: <Tam laala fuyyantaa, n'ga bay kaŋ ay ga hegay nongu kaŋ ra ay mana duma, ay ga marga nongu kaŋ ra ay mana saya.>

27 Adiši ni hima k'ay nooroo jisi bankoo borey do. Nga ra, nda ay kaa, ay ga duu nga nda albaha.

28 Wa talaŋoo taa a kone k'a noo bora se kaŋ kone iwoyaa (10) goo.

29 Zama i ga bora noo kaŋ goo nda a, de a ga feeri, amma bora kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a

goo nda a, ga taandi.

³⁰ Tamoo kaŋ si haya hanse w'a warra taray, taray kubaa ra. No din ra hēeni nda hijekaamayan ga tee.>>

Ciitoo kaŋ ga teendi kayandoo hane

³¹ «Waati kaŋ Bora a kaŋ tee Adamize kaa nga daržaa ra, nda nga almalaykey kul, a ga goro nga kokoy gorodoo daržantaa ra.

³² Gandawey kul ga marga a jine. A g'i fay-fay, sanda takaa kaŋ nda kurkaw ga feejey fay k'i kaa hanciney ra.

³³ A ga feejey daŋ nga kabe hennaa here ka hanciney daŋ ilaalaa here.

³⁴ Woo banda ga, kokoyoo ga nee borey kaŋ goo nga kabe hennaa here se: <Wa kaa, war kaŋ ay Baaba Irkoy na albarka daŋ war ra. Wa Laamaa tubu kaŋ soolandi war se za aduppa daaruroo ga,

³⁵ zama ay heray, war n'ay noo ya ŋaa. Ay jaw, war n'ay noo ya haŋ. Ay tee yaw, war n'ay yawzunbay.

³⁶ Ay bani, war n'ay bankaaray. Ay wirci, war koy ay guna. Ay huru kasa, war koy ay do.>

³⁷ Waatoo din boro šerrantey g'a zaabi ka nee: <Ir Koyoo, waati foo no ir dii ni heray, ir na ni ŋandi wala ni jaw, ir na ni noo ma haŋ?

³⁸ Waati foo no ir dii ni tee yaw, ir na ni yawzunbay wala ni bani, ir na ni bankaaray?

³⁹ Waati foo no ir dii ni wirci wala ni huru kasa, ir koy ni do?>

⁴⁰ Kokoyoo g'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, haya kul kaŋ war n'a tee

ag'armey wey i kul ikaccaa affoo se, agay se war n'a tee.>

⁴¹ Woo banda ga, a ga nee borey kanj goo nga kabe laalaa here se: <Wa hun ay ga, dangantey! Wa koy nuune abadantaa ra kanj soolandi Ibilisi nda nga dontokey se,

⁴² zama ay heray, war man'ay noo ya nja. Ay jaw, war man'ay noo ya hanj.

⁴³ Ay tee yaw, war man'ay yawzunbay. Ay baji, war man'ay bankaaray. Ay wirci, ay huru kasa, war mana koy ay guna.>

⁴⁴ Waatoo din ngi mo g'a zaabi ka nee: <Ir Koyoo, waati foo no ir dii ni heray wala ni jaw, wala ni tee yaw, wala ni baji, wala ni wirci, wala ni huru kasa, ir mana ni alhaadimay?>

⁴⁵ Waatoo din a g'i zaabi ka nee: <Cimoo ne kanj ay g'a har war se, haya kul kanj war man'a tee ikaccey wey affoo se, agay se war man'a tee.

⁴⁶ Wey ga koy zukandi abadantaa ra, amma boro šerrantey ga koy hunayan abadantaa ra.»

26

Boŋkoyney hawandifutay Isa ga

(Marku 14.1-2; Luka 22.1-2; Yehiya 11.45-53)

¹ Waatoo kanj Isa na šenney wey kul har ka ben, a nee nga taalibey se:

² «War ga bay kanj ne nda jirbi hinka Borcintaraa jingaroo ga tee, Bora kanj tee Adamize ga nondi ka kanjandi.»

³ Sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey na cere marga sargari juwalkey jineboraa Kayif batumaa ra.

⁴ I na cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa dii nda carmay k'a wii.

⁵ I nee: «A masi tee jingaroo ra hala alžamaa masi koy ture.»

*Woy foo na turaari doori Isa boŋoo boŋ
(Marku 14.3-9; Yehiya 12.1-8)*

⁶ Isa goo Betani, Simoŋ jiraykoynoo hugoo ra.

⁷ Kaŋ a goo ŋaadogoo ra, woy foo man jeroo ga kaŋ kone tondi kaaray kulba goo. A ga too nda turaari hay šenda. A n'a doori Isa boŋoo boŋ.

⁸ Kaŋ taalibey dii woo, i dukur ka nee: «Cin no hasaraa woo g'a hanse?»

⁹ A ga hin ka neerandi hay šenda ka nondi talkey se.»

¹⁰ Isa bay, a nee i se: «Macin se war ga woyoo farandi? Zama teegoy henna no a n'a tee ya ne.

¹¹ War nda talkey no waati kul, amma agay si cindi war bande waati kul.

¹² Turaaroo kaŋ a n'a doori ay gaahamoo ga, ay suturayanoo se a n'a tee.

¹³ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nongu kul kaŋ ra Alhabar Boryaa woo waazandi aduŋŋa kul ra, hayaa kaŋ woyoo woo n'a tee mo ga harandi hala borey ma hongu woyoo.»

*Žudas soolu ka Isa zanba
(Marku 14.10-11; Luka 22.3-6)*

¹⁴ Woo banda ga, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kaŋ se i ga nee Žudas Iskariyot koy sargari juwalkey jineborey do

¹⁵ ka nee: «Macin no war g'a noo ya ne nda ay na Isa nondi war se?» Borey na nzorfu kaaray tamma boŋ waranza (30) kayandi a se.

16 Za waatoo woo, Žudas cindi a ga dimma henna ceeci ka Isa nondi.

Isa nda nga taalibey na jingaroo ŋaayanoo soolu

(Marku 14.12-21; Luka 22.7-14)

17 Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo zaari jinaa, taalibey man Isa ka nee: «Man ra n’ga baa ir ma Borcintaraa jingaroo ŋaayanoo soolu ma ne?»

18 A nee: «Wa koy koyraa ra boro filaana do ka nee a se: «Alfagaa nee: “Ay waatoo man, ni do agay nda ay taalibey ga Borcintaraa jingaroo tee.”»»

19 Taalibey na Isa yaamaroo tee, i na Borcintaraa jingaroo soolu.

Isa bayrandi kaŋ nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi

(Marku 14.18-21; Luka 22.21-23; Yehiya 13.21-30)

20 Kaŋ cijinoo too, Isa goro ŋaadogoo ra, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12).

21 Waatoo kaŋ i goo ma ŋaa, a nee: «Cimoo ne kaŋ ay g’a har war se, war affoo g’ay nondi.»

22 Ngi biney hanse ka maray, de affoo kul sintin ka nee a se: «N’bay man’ti agay no, ay Koyoo?»

23 A zaabi ka nee: «Boraa kaŋ goo ma sufa ay bande taasaa ra, woo din no m’ay nondi.

24 Šikka sii, Boraa kaŋ tee Adamize ga koy nda takaa kaŋ nda a hantumandi a ga Citaaboo ra. Amma boraa bone kaŋ ga Boraa kaŋ tee Adamize nondi. A baa boraa din se a masi ba huru aduŋpa ra.»

²⁵ Žudas kaŋ g'a nondi zaabi ka nee: «N'bay man'ti agay no, Rabbi?» A nee a se: «Ni hunday k'a har.»

Amaanaa kaŋ zandi nda kuri

(Marku 14.22–26; Luka 22.14–20; Korent borey bataga 1na 11.23–25)

²⁶ Waatoo kaŋ i goo ma ŋaa, Isa na takula zaa, a na albarka daŋ, a n'a dunbu. A n'a noo taalibey se ka nee: «Wa dii ka ŋaa, woo ti ay gaahamoo.»

²⁷ Woo banda ga, a na poti zaa, a na albarka daŋ. A n'a noo i se ka nee: «War kul ma haŋ a ra,

²⁸ zama woo ti ay kuroo, amaanaa kuroo kaŋ mun boro boobo se zunubey yaafayanoo se.

²⁹ Ay ga war bayrandi kaŋ waatoo woo banda ga, ay si alaneboo izoo haroo haŋ kala hala han kaŋ ay yee k'a haŋ taaga war bande ay Baaba Irkoy Laamaa ra.»

³⁰ I na baytiyaŋ don, de i fatta ka koy Zaytunaŋey tondi hondoo do.

Isa bayrandi kaŋ Piyer ga nga yankar

(Marku 14.27–31; Luka 22.31–34; Yehiya 13.36–38)

³¹ Waatoo woo, Isa nee nga taalibey se: «Hõ cijinoo woo, war kul ga zuru k'ay naŋ, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay ga kurkaa kar,

de feejey kaŋ goo feeji kuroo ra ga say-say.»*

³² Amma waati kaŋ ay tun koyne, ay ga koy war jine Galile.»

---

* 26:31 26.31 Zakarya 13.7.

³³ Piyer zaabi ka nee a se: «Nda borey kul na ni naŋ, agay, ay si ni naŋ abada.»

³⁴ Isa nee a se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, hō cijinoo woo hunday gorgaa si ciya jina kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»

³⁵ Piyer nee a se: «Ba nda ya mma buu ni bande, ay si ni yankar.» Taalibey kul mo na šenni follokaa har.

*Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ŋaaray
(Marku 14.32–42; Luka 22.39–46)*

³⁶ Isa nda nga taalibey koy nongu foo ra kaŋ se i ga nee Getesemane. A nee i se: «Wa goro ne hala ay ga koy hetti ka Irkoy ŋaaray.»

³⁷ A na Piyer nda Zebede iz'aru hinkaa zaa nga bande, binemarayyan nda hunburay sintin ka tee a se.

³⁸ A nee i se: «Ay binoo ga hanse k'ay maray hala ay ga baa ka buu. Wa cindi ne, war ma hanna ay bande.»

³⁹ A koy jine kayna, de a na nga ndumoo sinji laboo ra ka Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Baaba Irkoy, nda ay ga duu a, gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma tee.»

⁴⁰ A yee kate taalibey do, a n'i gar i ga jirbi. A nee Piyer se: «Adiši war mana hin ka ba guuru foo hann'ay bande?»

⁴¹ Wa hanna, war ma Irkoy ŋaaray hala war masi koy siyandi ka kaŋ zunubu ra. Anniya henna goo, amma gaaham sii nda gaabi.»

⁴² Isa yee koyne ka hibi i ga cee hinkantoo, a na Irkoy ŋaaray ka nee: «Ay Baaba Irkoy, nda

potoo woo si hin ka mooru agay ya n'a haŋ, ni iɓaayoo ma teendi.»

⁴³ A yee kate koyne, a na taalibey gar i ga jirbi, zama jirbi se, ngi moyey si hin ka feeri.

⁴⁴ A n'i naŋ ka koy koyne, a na Irkoy ŋaaray cee hinzantoo, šenni follokaa no a yee k'a har.

⁴⁵ Woo banda ga, a koy taalibey do ka nee i se: «Adiši war mma jirbi, war mma hunanzam! Waatoo ne ka too, Bora a kan tee Adamize ga kan zunubantey kabey ra.

⁴⁶ Wa tun, ir ma koy! Bora a kan g'ay nondi ne ka man.»

Takaa kan nda Isa diyandi

(Marku 14.43-50; Luka 22.47-53; Yehiya 18.3-12)

⁴⁷ Isa goo ma šelaŋ da kan Žudas, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo ne ka kaa, nga nda alžama beeri kan kone takubayaŋ nda gobuyaŋ goo. I mana hun kala sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey do.

⁴⁸ Bora a kan g'a nondi nk'i noo tammaasa, a nee: «Bora a kan ay g'a summu, nga no. W'a dii.»

⁴⁹ Dogoo din da a man Isa ka nee: «Ay ga sallam ni ga, Rabbi!» A n'a summu.

⁵⁰ Amma Isa nee a se: «Ay ceroo, cin ti woo kan n'kaa k'a tee?» Woo banda ga, borey man Isa ka kabe fur a ga k'a dii.

⁵¹ Borey kan goo Isa bande, affoo ne ka nga takubaa hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka haŋaa kaa.

⁵² Waatoo din Isa nee a se: «Ni takubaa yeeti dogoo ra, zama borey kul kañ ga takuba zaa ga halacandi nda takuba.

⁵³ Ni mma hongu kañ ay si hin k'ay Baaba Irkoy ñaaray kañ g'ay noo sohõ da haya kañ bisa almalayka wongu jama woy cindi hinka (12)?

⁵⁴ Adişi taka foo nda Citaaboo šenney ga tabati kañ nee takaa woo ga hima ka tee?»

⁵⁵ Waatoo din Isa nee jamaa se: «War kaa ay ga nda takubayan̄ nda gobuyan̄ k'ay dii sanda zay beeri. Zaari kul ay ga goro ka cawandi Irkoy hugu beeroo ra, war mana bay k'ay dii.

⁵⁶ Woo kul teendi hala annabey citaabey šenney ma tabati.» Woo banda ga, taalibey kul zuru k'a nañ.

*Isa danjandi hoyraykey margaroo jine
(Marku 14.53–65; Luka 22.54–55, 63–71;
Yehiya 18.13–14, 19–24)*

⁵⁷ Borey kañ na Isa dii n'a ka koy sargari juwalkey jineboraa Kayif do, no din ra Citaaboo baykey nda boro beerey ga marga.

⁵⁸ Piyer goo nongu mooro ra, a hanga Isa hala nga ma huru sargari juwalkey jineboraa batumaa ra ka goro lakkalkey bande ka dii hayaa woo benantaa.

⁵⁹ Sargari juwalkey jineborey nda hoyraykey margaroo kul ga ceeci ngi ma duu taari seede-taray kañ Isa na goy futu tee, hala a ma wiiyandi.

⁶⁰ Amma i mana duu baffoo, ba kañ taari seede boobo bangay. Woo kul banda ga, boro hinka man ey

⁶¹ ka nee: «Woo nee: <Ay ga hin ka Irkoy hugoo kayri, de jirbi hinza ra y'a cin.>»

⁶² Sargari juwalkey jineboraa tun ka nee Isa se: «N'si haya kul har hayey ra kanj seedewey g'i har ni ga?»

⁶³ Amma Isa mana tuuru. Sargari juwalkey jineboraa nee a se: «Ay n'a kar ni ga nda Irkoy hunantaa kala m'ir bayrandi nda ni ti Almasihu, Irkoy Iz'aroo.»

⁶⁴ Isa nee a se: «Ni hunday k'a har. Ay g'a har war se mo kanj hõ banda ga, war ga dii Bora a kanj tee Adamize ga goro Hinikoyoo kabe hennaa ga† ka «kaa duulawey ga ka hun beenaa ra.»‡»

⁶⁵ Waatoo din sargari juwalkey jineboraa na nga darbawey kottu ka nga futuyanoo cebe. A nee: «A na Irkoy wow! Cin no ir g'a tee seede se koyne? Nga ne, sohõ war maa wowyanoo.

⁶⁶ Macin no war nee?» I n'a zaabi ka nee: «A ga hima ka wiiyandi.»

⁶⁷ Woo banda ga, i tufa ndumoo ga ka kabe k'a kar, i n'a sanj

⁶⁸ ka nee: «Annabitaray tee, Almasihu! May ka ni kar?»

Piyer na Isa yankar

(Marku 14.66-72; Luka 22.56-62; Yehiya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Piyer goo ma goro taray batumaa ra, konja woy-ize foo man a ka nee: «Ni mo cindi Isa Galile boraa bande.»

⁷⁰ Amma a n'a yankar borey kul jine ka nee: «Ay si hayaa bay kanj n'ga baa m'a har.»

---

† 26:64 26.64 Zabur 110.1. ‡ 26:64 26.64 Daniyel 7.13.

⁷¹ Piyer goo ma koy hugoo mijoo here, koŋŋa foo dii a, a nee borey kaŋ goo no se: «Woo cindi Isa Nazaret boraa bande.»

⁷² A žee ka yee k'a yankar ka nee: «Ay si boraa woo bay.»

⁷³ Kayna, borey kaŋ goo no din man Piyer ka nee a se: «Nda cimi, ni mo, n'goo i ra, zama ni deene šennoo no m'a cebe.»

⁷⁴ A sintin ka nga boŋ danga ka žee ka nee: «Ay si boraa woo bay.» Dogoo din da gorgaa ciya.

⁷⁵ Waatoo din Piyer hongu šennoo kaŋ Isa n'a har kaŋ ti: «Gorgaa si ciya jina kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»[§] Woo banda ga, a fatta ka hēe ka zana.

27

*I na Isa ka koy goforner Pilat do
(Marku 15.1; Luka 23.1-2; Yehiya 18.28-32)*

¹ Subbaahi tayaa ra, sargari juwalkey jineborey nda gandaa boro beerey na cere guna ka dii taka kaŋ nda ngi na Isa wii.

² I na Isa haw, i n'a gongu ka koy a daŋ Pilat kaboo ra kaŋ ti goforneroo.

*Žudas na nga boŋ wii
(Teegoyey 1.18-19)*

³ Woo banda ga, Žudas kaŋ na Isa nondi dii kaŋ i kayandi kaŋ a ga wiiyandi, a nimsi, a na nzorfu kaaray tamma boŋ waranzaa (30) yeeti sargari juwalkey jineborey nda boro beerey ga

---

[§] 26:75 26.75 Sorro 34to.

⁴ ka nee: «Ay duu zunubu ka boraa kaŋ mana haya kul tee nondi.» I nee: «Ir baa foo? Woo ti ni šenni.»

⁵ Žudas na noorey warra Irkoy hugoo ra, a hun no din ka koy nga boŋ deejɪ ka buu.

⁶ Sargari juwalkey jineborey na noorey kuuna ka nee: «A si hima noorey wey ma daŋandi Irkoy hugoo almaanoo ra, zama kuri hay no.»

⁷ I na cere guna ka kayandi kaŋ ngi ma yoonaa faaroo day nda ey, k'a tee yawey se saaray.

⁸ Woo se hala hõ i ga nee faaroo din se kuroo hayoo faaroo.

⁹ Waatoo din hayaa kaŋ annabi Žeremi don-tandi a m'a har tabati kaŋ ti: «I na nzorfu kaaray tamma boŋ waranzaa (30) zaa, hayoo alkadaroo kaŋ nda Izirayel borey n'a himandi.

¹⁰ I na nooroo noo a ma tee yoonaa faaroo sanda takaa kaŋ nda ir Koyoo n'ay yaamar.»*

Pilat ga Isa hãa

(Marku 15.2-5; Luka 23.3-5; Yehiya 18.33-38)

¹¹ I na Isa ka koy goforneroo jine. Goforneroo n'a hãa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» Isa nee: «Ni hunday k'a har.»

¹² Kaŋ sargari juwalkey jineborey nda boro beerey daŋ a ga, a mana baffoo ka zaabi.

¹³ Waatoo din Pilat nee a se: «N'si maa hayey kul kaŋ i g'i daŋ ni ga?»

¹⁴ Isa man'a zaabi ba ngi šenni folloku ga, woo ti haya kaŋ hanse ka goforneroo boŋoo haw.

---

* **27:10 27.9-10** Žeremi 18.2-3; 19.1-4, 10-11; 32.6-15; Zakarya 11.12-13.

*I na Isa zukandi ka nee i m'a wii
(Marku 15.6–15; Luka 23.13–25; Yehiya
18.39–19.16)*

¹⁵ Jingar kul ga, goforneroo ga doona ka kasa-ize foo taŋ kaŋ kan jamaa se.

¹⁶ Boro foo goo kasaa ra kaŋ goo nda maa, i ga nee a se [Isa] Barabas.

¹⁷ Waatoo kaŋ borey marga, Pilat nee i se: «May no war ga baa y'a fur war se, [Isa kaŋ se i ga nee] Barabas wala Isa kaŋ se i ga nee Almasihu?»

¹⁸ A ga bay kaŋ canseyan ka kate i ma Isa dan nga kaboo ra.

¹⁹ Kaŋ Pilat goro ciitidogoo ra, wandoo donto ka nee a se: «Haya kul masi huru ni nda boro šerrantaa woo game. Hō ay hanse ka zarabi handiri ra nga maaganda se.»

²⁰ Sargari juwalkey jineborey nda boro beerey šennoo na jamaa boŋey dii kaŋ i ma Barabas wiri, i ma Isa halaci.

²¹ Goforneroo yee ka šennoo zaa ka nee i se: «Affoo no war ga baa y'a fur war se ihinkaa ra?» I nee: «Barabas.»

²² Pilat nee i se: «Macin no y'a tee Isa se kaŋ se i ga nee Almasihu?» I kul nee: «A ma kanjandi.»

²³ A nee: «Macin ti goy futaa kaŋ a n'a tee?» Borey kaati ka tonton ka nee: «A ma kanjandi.»

²⁴ Kaŋ Pilat ga dii kaŋ nga si duu fondo, hoolaa mma koy de a ga tonton, a na hari zaa ka nga kabey numay alžamaa jine ka nee: «Ay ga henan boro šerrantaa woo kuroo munyanoo ra. A goo war jine.»

²⁵ Alžamaa kul zaabi ka nee: «Nga hundoo alhakoo ma kaŋ ir nda ir izey boŋ!»

²⁶ Woo banda ga, Pilat na Barabas taŋ i se. Amma a na Isa barzu jina, a duu k'a noo hala a ma kanjandi.

Soojey na Isa ŋooŋo

(Marku 15.16–20; Luka 23.11; Yehiya 19.2–3)

²⁷ Woo banda ga, goforneroo soojey na Isa dii k'a ka koy goforneroo tuujidogoo ra, soojey kul n'a kuubi k'a bere.

²⁸ I na nga darbawey kaa jindoo ra ka kaayi beeri ciray zaram† daŋ a ga.

²⁹ I na tuuri fita karjikoyniyaŋ tur k'i tee kokoy fuula k'a daŋ boŋoo ra. I na kakaaru daŋ kabe hennaa ra ka sujudu a jine k'a ŋooŋo ka nee: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!»

³⁰ I tufa a ga ka kakaaroo taa k'a kar boŋoo ra.

³¹ Kaŋ i n'a ŋooŋo, i na kaayi beeri ciraa kaa a ga ka nga darbawey yeeti a ga. Woo banda ga, i n'a ka koy k'a kanji.

Isa kanjandiyanoo

(Marku 15.21–32; Luka 23.26–43; Yehiya 19.17–27)

³² Waatoo kaŋ i ga fatta ka koy, i na aru foo kubay kaŋ koyraa ti Siren, maŋoo ti Simoŋ. I n'a gaabi a ma Isa kanjandibundoo jere.

³³ Kaŋ i too nongu foo kaŋ se i ga nee Golgota kaŋ maanaa ti «Boŋgaasoo dogoo»,

---

† 27:28 27.28 Šukkaa woo dumoo no ma tee kokoyey se kaayi.

³⁴ i n'a noo alaneb hari moora kan ra tay goo‡, a n'a taba, a wanji k'a han.

³⁵ Waatoo kan i n'a kanji ka ben, i na alkurra kar ka nga bankaarawey zamna cere game.

³⁶ Woo banda ga, i goro no din k'a hawgay.

³⁷ I na hantum dan bonoo se beene kan ga hayaa cebe kan i n'a dan a ga kan ti: «Woo ti Isa, Alyahuudey kokoyoo.»

³⁸ I na zay beeri hinka kanji a bande, affoo nga kabe henna here, affaa nga kabe laalaa here.

³⁹ Bisakey g'a wow, i ga ngi bonoy zinji-zinji,

⁴⁰ ka nee: «Ni kan ga Irkoy hugoo kayri k'a cin jirbi hinza ra, ni bon hallasi! Nda Irkoy Iz'aroo ti ni, zunbu kanjandibundoo ga!»

⁴¹ Sargari juwalkey jineborey mo g'a poopo Citaaboo baykey nda boro beerey bande ka nee:

⁴² «A na boroyan hallasi, a si hin ka nga bon hallasi. Izirayel kokoyoo no, a ma zunbu sohõ da kanjandibundoo ga, woo ra ir ga naanay a.

⁴³ A na nga bon talfi Irkoy ga. Sohõ a m'a feeri ya, nda a ga bag'a, zama a nee: «Irkoy Iz'aroo ti agay.»»

⁴⁴ Takaa din da, zay beerey kan kanjandi Isa bande mo g'a wow.

Isa buuyanoo

(Marku 15.33-41; Luka 23.44-49; Yehiya 19.28-30)

⁴⁵ Za guuru woy cindi hinkantoo (12to) ga, kubay tee laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga.

⁴⁶ Guuru hinzantoo dimma ga, Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Eli, Eli, lama sabaktani?»

‡ 27:34 27.34 A mma kumandi boro doroo ra.

Šennoo woo maanaa ti: «Ay Koyoo, ay Koyoo, macin se n'n'ay nan?»Š

⁴⁷ Boroyaŋ kaŋ goo no maa a se, de i nee: «Ilyasu se woo ga ciya.»

⁴⁸ Dogoo din da ngi affoo zuru ka koy zaara sufa k'a too nda binegar k'a didiji dii ga k'a noo a se a ma haŋ.

⁴⁹ Cindey nee: «Naŋ, ir ma dii wala Ilyasu ga kaa k'a hallasi.»

⁵⁰ Isa yee koyne ka jinde jer ka kaati, hundoo hun.

⁵¹ Nga ne, Irkoy hugoo ridowoo* kottu za beene hala ganda ka tee ihinka. Laboo jijiri, tondey kayri.

⁵² Saarawey feerandi, Irkoy boro henanante booboyaŋ kaŋ faati tun.

⁵³ I fatta saarawey ra, Isa tunyanoo banda ga, i huru koyra henanantaa† ra. I bangay boro boobo se.

⁵⁴ Jalakoynoo nda borey kaŋ goo a bande ka Isa hawgay dii laboo jijiroo nda hayey kaŋ tee, i hanse ka hunbur, de i nee: «Nda cimi, woo Irkoy Iz'aroo no.»

⁵⁵ Woy boobo goo no din nongu mooro ra, i ga honnay. I hanga Isa bande za Galile k'a alhaadimay.

⁵⁶ Maryama Magdala bora, nda Maryama kaŋ ti Žak nda Isufi naa, nda Zebede iz'arey naa goo woyey din ra.

Š **27:46 27.46** Šennoo woo mana harandi kala Ebere šenni ra, Zabur 22.2. * **27:51 27.51** Ridowoo no kaŋ ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay. † **27:53 27.53** Koyraa ti Žerizalem.

Isa danjandi saaraa ra
(Marku 15.42–47; Luka 23.50–56; Yehiya 19.38–42)

⁵⁷ Waatoo kanj cijinoo too, almankoyni foo kaa kanj ti Arimate koyraa boro kanj maajoo ti Isufi, nga mo tee Isa taalibi.

⁵⁸ Aroo woo koy Pilat do ka Isa kunturoo wiri a ga. Pilat danj kanj i m'a noo a se.

⁵⁹ Isufi na kunturoo zaa k'a didiji kasance kaaray ra.

⁶⁰ A n'a danj saaray taagaa ra kanj a n'a kaa nga bonj se tondoo ra. A na tondi beeri foo gunguray ka saaraa mijoo daabu, a koy.

⁶¹ Maryama Magdala bora nda Maryama faa goo no din, i mana goro kala saaraa tenje.

Saaraa lakkalyanoo

⁶² Subaa kanj ti hanoo kanj goo hunanzam zaaroo soolurey zaaroo dumaa ga, sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney marga Pilat do

⁶³ ka nee: «Ir koyoo, ir hongu a kanj dargantaa woo, waatoo kanj a ga huna, a nee: <Jirbi hinza banda ga, ay ga tun.>

⁶⁴ Adişi danj kanj saaraa ma lakkalandi hala jirbi hinzantoo ga, nga taalibey masi kaa ka koy kunturoo zay ka nee jamaa se kanj a tun bukawey ra. Darga kokorantaa woo ga jaase ijinaa.»

⁶⁵ Pilat nee i se: «Wa lakkalkawyanj zaa, wa koy a ma lakkalandi nda war hinoo kul.»

⁶⁶ I koy taka guna kanj nda saaraa lakkalyanoo ga tee. I na tammaasa danj tondoo ga, ka lakkalkawyanj danj.

28

Isa tunyanoo

(Marku 16.1-10; Luka 24.1-12; Yehiya 20.1-10)

¹ Hunanzam zaaroo banda ga, jirbiiyyaa zaari jinaa kanj ti alhadoo, alfazaroo ra, Maryama Magdala boraa nda Maryama faa koy saaraa guna.

² Labu jijiri beeri ne ka tee, zama ir Koyoo almalayka foo zunbu ka hun beenaa ra ka kaa ka tondoo gunguray ka goro a boŋ.

³ Almalaykaa alhaaloo ga hima nda meli, de nga darbaa ga kaaray ma nee waa.

⁴ Hawgaykey jijiri hunburay se, de i tee sanda bukawyan.

⁵ Almalaykaa na ůennoo zaa ka nee woyey se: «War, war masi hunbur, zama ay ga bay kanj Isa kanj kanjandi no war g'a ceeci.

⁶ A sii ne, zama a tun nda takaa kanj nda a n'a har. Wa kaa ka dii nongoo kanj ra a cindi ka kani.

⁷ Wa cahã ka koy nee nga taalibey se kanj a tun bukawey ra. Nga ne, a ga koy war jine Galile, no din ra war ga dii a. Nga ne, ay n'a har war se.»

⁸ Nda cahãyan i mooru saaraa nda hunburay nda jaali beeri ka zuru ka koy a bayrandi nga taalibey se.

⁹ Isa ne k'i kubay, a nee: «Ay ga sallam war ga.» I man Isa ka cewey dii ka sujudu a se.

¹⁰ Woo banda ga, Isa nee woyey se: «War masi hunbur, wa koy alhabaroo too ag'armey se, i ma koy Galile, no din ra i ga dii agay.»

Hayaa kanj lakkalkey n'a filla

11 Waatoo kaŋ woyey goo ma koy, nga ne, lakkalkey ra, boroyaŋ huru koyraa ra ka hayaa kul kaŋ tee bayrandi sargari juwalkey jineborey se.

12 Sargari juwalkey jineborey nda boro beerey na cere guna ka waafaku ka soojeŋ noo nooru beeri,

13 ka nee: «Wa nee: <Nga taalibey ka kaa cijinoo ra k'a zay waatoo kaŋ ir ga jirbi.>

14 Nda goforneroo maa woo, ir, ir g'a dangayandi ka taka tee kaŋ ra baffoo si duu war.»

15 Soojeŋ na nooroo dii ka takaa tee kaŋ harandi i se. Šennoo woo ga deedandi hala hō Alyahuudey do.

*Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se
(Marku 16.14–18; Luka 24.36–49; Yehiya 20.19–23; Teegoyey 1.6–8)*

16 Taalibi woy cindi faa (11) koy Galile, tondi hondoo boŋ kaŋ Isa n'a har i se.

17 Waatoo kaŋ i dii Isa, i sujudu a jine, amma affooyaŋ šikka.

18 Isa man ey, a šelaŋ i se ka nee: «Hini timmante nondi ya ne beenaa nda gandaa ga.

19 Adiši wa koy dumey kul tee taalibiyaŋ k'i batize Baaba Irkoy, nda Iz'aroo, nda Hundi Henanantaa maapoo ga

20 k'i cawandi i ma hayey kul dii kaŋ nda ay na war yaamar. Nga ne, ay goo war bande zaari kul hala zamanoo benantaa ga.»

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328